

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

İTFAİYE DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Hizmet İçi Eğitim Serisi - 14

Ankara Büyükşehir Belediyesi

İtfaiye Dairesi Başkanlığı

Eğitim Şube Müdürlüğü

Akademi Amirliği

Mart 2023 - 5. Baskı

"Felâket başa gelmeden evvel, onu önleyecek ve ona karşı savunulacak önlemleri düşünmek gerekir. Geldikten sonra dövünmenin yararı yoktur. "

Mustafa Kemal ATATÜRK
1920 (Nutuk II, s. 463)

Günümüzde doğal, teknolojik ve insan kaynaklı gerçekleşen afet ve acil durumlar karşısında toplumumuzun ve vatandaşlarımızın direncini artırmak, zararı azaltmak, hazırlıklı olmak, olumsuzluklara müdahale etmek ve iyileştirmek için bütünlüklük afet ve acil durum yönetim sistemlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Ülkemizde yangın, deprem, sel, su baskını gibi acil durumlara müdahale eden, afet ve acil durumlarda çözüm üretecek, sahada etkin ve tüm yurttaki teşkilatlanmış İtfaiyeciler 7/24 hazır kıta görevlerini ifa etmektedir.

Bu bağlamda, günden güne yaşanan teknolojik gelişmelerin yeni nesillere aktarılması ve bu alanda uzmanlaşmayı sağlamak amacıyla Ankara İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından oluşturulan bu kitap setinde İtfaiyecilik Alanında yenilikçi ve teknolojik modeller kullanılmaktadır.

Hizmet içi eğitimlerle itfaiyecilerimizin mesleki bilgi ve yeterliliklerine katkı sunacak olan bu eğitim setinin ülkemizde tüm afet ve acil durum birimlerinde çalışanlara, bu alanda öğrenim gören öğrencilerimize ve vatandaşlarımıza da değerli bilgiler vermesini diliyorum.

Mansur YAVAŞ
Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı

İÇİNDEKİLER

A.....	1-10
B.....	10-15
C-Ç.....	15-17
D.....	18-22
E.....	23-25
F.....	26-27
G.....	28-29
H.....	29-34
I-i-J.....	34-38
K-L.....	39-51
M-N.....	51-57
O-Ö.....	57-59
P.....	59-63
R.....	63-65
S-Ş.....	66-72
T-U-Ü.....	72-78
V.....	78-80
Y-Z.....	80-86

A

a

A Tipi Hortum (Ala Hortumu): Deniz, göl, gölet, sarnıç ve havuz gibi su kaynaklarından, motopomp ve araç pompaları ile su ikmali yapmak için kullanılan, çapı 110 mm. Uzunluğu ise 1,60 m veya 3 m olan hortumlardır.

Acil Durum: Afet olarak değerlendirilen olaylar ve dikkatsizlik, tedbirsizlik, ihmal, kasıt ve çeşitli amaçlarla meydana getirilen olayların tümünün yol açtığı hallerdir.

Acil Durum Asansörü (İtfaiye Asansörü): Binalarda bulunan, kullanımı doğrudan yangın söndürme ve kurtarma ekiplerinin veya itfaiyenin denetimi altında bulunan ve ek korunum uygulanmış olan özel asansör.

Acil Durum Ekibi: Yangın, deprem ve benzeri afetlerde binada bulunanların tahliyesini sağlayan, olaya ilk müdahaleyi yapan, arama-kurtarma ve söndürme olaylarına katılan ekiptir.

Acil Durum Planı: Acil durum gerektiren olaylarda yapılacak, müdahale, koruma, arama-kurtarma ve ilk yardım konularının nasıl ve kimler tarafından yapılacağını gösteren ve acil durum öncesinde hazırlanması gereken plandır.

Adaptör (İştirak): Farklı çaptaki rakorların birbirine dönüşümünü sağlayan malzemedir.

Adi Baca: Birden fazla birime hizmet vermek için inşa edilmiş, her katta cihazların doğrudan bağlandıkları ortak bacadır.

Afet: En genel tanımla insanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal yaşamı ve insan faaliyetlerini durdurarak veya kesintiye uğratarak toplulukları etkileyen doğal, teknolojik veya insan yapısı kökenli olaylara afet denilmektedir.

Afet Yönetimi: Afet sonucu doğacak olayların önlenmesi veya zararlarının azaltılmasına yönelik ve afet öncesinde, afet sırasında ve sonrasında yapılması gereken çalışmaların planlanması ve uygulanması için toplumun tüm kaynaklarını ve kurumlarını sürece katarak yönetilmesi işi.

AFFF: Bünyelerinde yüksek konsantrasyonda florokarbon ihtiva eden sentetik deterjanlardır (Aqua Film Forming Foam).

Ağırlık: Bir cisme uygulanan kütle çekim kuvvetidir, kg-kuvvet, gr-kuvvet, dyn ve newton birimleri ile ifade edilir. $1\text{kg-kuvvet}=1000\text{ gr-kuvvet}=9,81\text{ newton}$ dur. $1\text{gr-kuvvet}=981\text{ dyn}$ 'dir. ağırlık, kuvvet ölçen aletlerle, yani dinamometrelerle ölçülür.

Ağırlık Ölçüsü: Bir cismin ağırlığının rakamlarla ve belli birimlerle tâyin edilmesine yarayan ölçü. Ağırlık ölçüsünün birimi Kilogramdır. Ağırlık ölçü birimleri onar onar büyüyüp küçülür ve kilogramın katlarını meydana getirir. Kilogramın binde birine gram, kilogramın bin defa fazlasına ton denir.

Ahşap Bina (Hımış): Yontulmamış ve iyice çakılmamış ağaç kütüklerinden yapılan çerçeveler taş veya kerpiç dolguludur. Damları ağır, bazen topraktır.

Akaryakıt: Benzin, gazyağı mazot gibi sıvı yakacak maddelerine genel olarak verilen addır.

Akaryakıt İstasyonu: Motorlu araç yakıtı olarak kullanılan sıvıların depolandığı ve bu sıvıların sabit olarak tesisi edilmiş cihazlarla motorlu karayolu araçlarının yakıt depolarına veya yakıt kaplarına doldurulduğu ve / veya oto lastiği, akümülatör ve bazı diğer ihtiyaçlarla ilgili satış ve servis hizmetlerinin verildiği yerdir.

Akciğer Otomatığı: 4,5 Bar hava basıncını 1 Atm hava basıncına indiren aparatdır.

Akim: Elektriksel yük taşıyan parçacıkların hareketidir.

Akreditasyon: Başkanlığın koordinasyonunda çalışılabilmesi için sivil toplum kuruluşlarına uygunluk belgesi verilmesi.

Aktif Önlem: Yangından dolayı meydana gelebilecek kayıpları minimumda tutmak için yapılması gerekenleri kapsar.

Akümülatör: Gerektiğinde geri vermek üzere enerji depolayan aygıt.

Alarm: Tehlikeli bir durumu bildirmek için verilen işaret (Sesli, Işıklı ve anons sistemleri).

Alev: Yanmakta olan gazların gözle görülebilen parlak gövdeleridir.

Alevlenme Noktası: Isınan maddeden çıkan gazların bir alevi geçici olarak yaklaştırılıp uzaklaştırılması sonucunda yanmayı sürdürdüğü en düşük sıcaklıktır.

Alev Yönlendirme Bacası: Bir yangında alevlerin istenilen yöne çekilerek yangının genişlemesini önlemeye yönelik bacalardır.

Alimünize Kıyafet: Kurtarma çalışmalarında ve tehlikeli gaz yangınlarında vanayı kapatmak amacıyla alevler arasından kısa süreli geçişlerde kullanılan ve ısıya belli bir süre dayanıklılık gösteren özel kıyafettir.

Alkol: Meyve, şekerpancarı, şeker kamışı vb. şıraları gibi glikoz içeren öz sular mayalandıktan sonra damıtılarak elde edilen ve temel maddesi etanol olan sıvı.

Alt patlama sınırı (APS): Gaz, toz veya sisin hava ile karışmış durumda patladığı en az hacimsel yüzde miktarı.

Alüvyon: Kayaçların aşınması sonucu ortaya çıkan ve sular tarafından taşınarak biriktirilen kil ,silt ,kum, çakıl, taş ve diğer malzemelerin oluşturduğu tabaka.

Ambar: Kamu idarelerine ait taşınır ların kullanıma verilinceye kadar veya kullanımdan sonra iade edildiğinde muhafaza edildiği yerdir.

Ametal: Metal özelliği göstermeyen elementlerdir. Sertlik, mekanik uyarlanabilirlik ya da elektrik iletkenliği gibi metallere özgü özellikleri göstermeyen maddelerdir (Genellikle karbon, azot, fosfor, oksijen, kükürt, selenyum, flor, klor, brom, iyot ve soy gaz elementlerine ametal denir).

Amfoter: Hem asit hemde baz özellik gösteren maddelere amfoter madde denir.

Amonyak: Formülü NH_3 olan; azot atomu ve hidrojen atomundan oluşan renksiz ve keskin ve hoş olmayan kokuya sahip bir gaz bileşimidir (Temizlik malzemelerinde, patlayıcı ve gübre yapımında kullanılır).

Amortisör: Makinalarda çalışma sırasında meydana gelen sarsıntı ve titreşimlerin şiddetini ve etkisini azaltmak için kullanılan elemanlar.

Amper: Uluslar arası birimler sisteminde elektrik akımının ölçü birimi.

Ampermetre: Bir elektrik akımını amper olarak ölçmeye yarayan aygıt.

Amplifikatör: (1) Bir elektrik akımının ya da geriliminin çok zayıf değişimlerini algılamaya yarayan düzenek, (2) Müzik sistemlerinde yükseltici olarak kullanılır. Kaynak cihazlardan (CD çalar, pikap gibi) çıkan ses sinyallerini güçlendirerek hoparlörlere gönderme görevini üstlenir (eşanl. Yükselteç).

Amyant: Bkz. Asbest.

Analiz: Bir konuyu (maddi veya düşünsel) temel parçalarına ayırarak, daha sonra parçaları ve aralarındaki ilişkileri tanımlayarak sonuca gitme yoludur.

Anemometre: Rüzgâr hızını ölçen ve yönünü gösteren alet.

. **Antifriz:** 0 derece ve altında radyatör suyuna katılarak suyun donmasını önleyen kimyasal madde. (Bir alkol türevi olan etilen glikol etandiol iyi bir antifrizdir.)

Antrepo: Gümrük vergisine ya da yalnız gümrük kontrolüne tabi malların ülkeye giriş, transit veya aktarma için beklemesine ve bu bekleme anında belli işlemlerin yapıldığı gümrük binalarına yakın olan bir tür depodur.

Apartman Binası: Bağımsız mutfak ve banyoları bulunan, üç veya daha fazla mesken birimi içeren binadır.

Aplikatör: Eğik başlığı (120°) ile pulverize su işleyen, genellikle araç yangınlarında kullanılan yaklaşık 1-1,5m. uzunluğunda bir lans türüdür.

Apron: Hava alanında uçakların park etmesi, akaryakıt ikmali, yük, posta, kargo, yolcu indirme-bindirme işlemleriyle uçakların bakımlarını yapmak için kullanılan alandır.

Araç: Bir iş yapmakta veya sonuçlandırmakta gücünden yararlanılan nesne alet, taşıt, vasıta.

Arama: Her türlü itfaiye olaylarında mahsur kalan ya da kaybolan kazazedenin bulunduğu yerin belirlenmesine yönelik yapılan çalışmalardır.

Arazöz: Büyük bir araca, su düzeneği olan su tankı yerleştirilerek hazırlanan araçtır.

Artezyen: İçerdiği su seviyesi yeraltındaki su katmanının en üst seviyesindeki yüksek olan ve sınırlandırılmış su katmanı olarak adlandırılan su katmanını delerek elde edilen basınçlı kuyu suyudur.

Asbest: Isıya, aşınmaya, kimyasal maddelere çok dayanıklı lifsel yapıda bir mineraldir. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren endüstride 3.000' den fazla kullanım alanı olan asbestten, özellikle gemi, uçak, otomobil yapımında, inşaat sektöründe, ısı ve ses izolasyonunda yaygın olarak yararlanılmıştır. (Asbestos doğada üç ayrı biçimde bulunur. Beyaz (chrysotile), mavi (crocidolite) ve kahverengi (amosite). Son yıllarda asbestosun sağlığa zararlı olduğu ve akciğer kanserine, mesothelioma adlı kansere ve asbestosis denen akciğer rahatsızlığına yol açtığı anlaşılmış olup kullanım alanları sınırlandırılmıştır.

Asetilen: Renksiz, sarımsak kokulu, güçlü ve beyaz bir ışık vererek yanan hidrokarbon bir gaz olup metan ve karpitten elde edilir. Kararsız yapıya sahiptir. Yanma ve patlama riski açısından en tehlikeli gazdır.

Asit: Tahriş edici özelliği olan, suda Hidrojen (H+) iyonu veren, bazlarla reaksiyonunda tuz oluşan ve pH değeri 7'den küçük olan kimyasal bileşik. Hidroklorik asit, sülfürik asit, Nitrik asit gibi.

Aspiratör: Sıvı ve gaz halindeki akıcı maddeleri ve tozları çekip emmeye yarayan aletlere verilen isim.

Ateş: Işık yayarak ve ısı enerjisi çıkararak hızlı ve sürekli bir yanmanın gerçekleşmesi.

Atlama Çarşafı ve Atlama Yatağı: Yaklaşık 9 - 42 m² alanı kaplar. İnsan gücü ile açılanlar olduğu gibi, teneffüs cihazıyla şişirilen ve vantilatörle şişirilen tipleri mevcuttur. İntihar olaylarında yaygın olarak kullanılır. Kurtarma olaylarında da sınırlı kullanılabilir.

Atom: Maddenin parçalanmadan kimyasal reaksiyonlara girebilen en küçük yapı taşı.

Atriumlu Yapı: İki ya da daha çok sayıda katın içine açıldığı, tepesi kapalı geniş ve yüksek yapıdır.

ATT (Acil Tıp Teknisyeni): Ambulans içinde, hastaneye ulaşana kadar hastalara acil müdahaleyi yapan acil tıp teknisyenidir.

Avadanlık: İş makineleri, otomobil, kamyon vb. araç ve gereçlerin küçük onarımı için kullanılan ve araçlarda taşınabilen el aletleri takımı.

Ayniyat: Kullanılmaya veya harcamaya elverişli, taşınması kolay eşya, resmi dairelerde malzeme ve mal işleriyle ilgili.

Azot: Periyodik cetvelde N simgesi ile gösterilen bir element olup atom numarası 7 dir. Renksiz, kokusuz, tatsız ve atıl bir gazdır. Azot, dünya atmosferinin yaklaşık %78'ini oluşturur ve tüm canlı dokularında bulunur. Azot ayrıca, amino asit, amonyak, nitrik asit ve siyanür gibi önemli bileşikler de oluşturur.

6

B

B Tipi Hortum: 75 mm çapında 20 m uzunluğunda yangınlarda su veya köpük işlemeye ve aynı zamanda hidrantlardan su temini yapmaya yarayan hortumlardır.

Baca: Yakıtların yanarken açığa çıkardığı zehirli gazların ve su buharının atmosfere taşınmasını sağlayan ulaşım yoludur.

Baca Gazı: Yanmadan sonra bacalardan çıkan ve azot oksitleri, karbon oksitleri, su buharı, sülfür oksitleri, parçacıklar ve birçok kimyasal kirletici madde içeren duman.

Backdraft (Geri Tepme) : Oksijenin azaldığı, ortamı yarım yanmış gazların doldurduğu ve korlaşmanın görüldüğü safhada, ortama oksijenin yeniden girmesiyle görülen patlama tehlikesi.

Balyoz: Büyük taşları kırmak, kazık çakmak gibi işlerde kullanılan çok iri takriben 5-6 kg ağırlığında çelik tokmak.

Bağ: (1) Kim. Bir maddenin fiziksel ve kimyasal davranışlarını etkileyen atomlar, moleküller ve iyonlar arasındaki çekme kuvvetinin bütünüdür.

Bağ: (2) İtf. Bir halat üzerine atılan sağlam, düzgün ve istendiğinde kolayca çözülebilen her türlü düğüm (Kazık bağ, Sekiz bağ, Kelepçe bağ, Gemici bağ, Mekik bağ, Elde emniyet bağ vs.).

Bağdadi: (Ahşap Bina) Yontulmuş ve özenle meydana getirilmiş ağaç taşıyıcı çerçevelere irice yatay çıtalar çakılmış olup, duvar dolgusu hafif ve sıvalanmıştır.

Bağımsız Baca(Müstakil Baca): Her bağımsız bölümden bina çatı mahyası üzerine kadar bağımsız olarak çıkan baca sistemidir.

Bağımsız Müdahale: İki yola cephesi olan yerlerde, birkaç yönden yapılan müdahale şekli.

Bar: Basınç birimidir. (kg / cm²) Bir santimetrekare alana uygulanan kuvvettir.

Baret: İçinde bir ayar kayışlı , file ayar klipsi ve ön kısmında aydınlatma lambası bulunan başı sert darbelere karşı koruyan sert bir başlık türüdür.

Barometre: Atmosfer basıncını ölçmeye yarayan bir alet.

Basınç: Bir yüzey üzerine etkide bulunan dik kuvvetin, birim alana düşen miktarı.

Basınçlandırma: Kaçış yollarındaki iç hava basıncını yapının diğer mekânlarındaki basınca göre daha yüksek tutarak duman sızıntısını önleme yöntemidir.

Bastırma (Supression): Oluşan yangının büyüklüğünde ani ve önemli derecede azaltma sağlamak ve yangını kontrol etmek ve kimi zamanlarda tamamen söndürmek.

Başlangıç: Küçük boyuttaki itfai olaylara müdahale için gönderilen, bir veya iki araçtan oluşan ekip.

Batarya: Kimyasal değişimden elektrik üretmekte kullanılan volta hücreleridir.

Bayılma: Beyne giden kanın azalması sonucu beyin hücrelerinde, oksijen azlığı veya yokluğuna bağlı olarak, geçici bir süre için bilincin yitirilmesidir.

Baz: Tahriş edici özelliği olan, suda hidroksil (OH-) iyonu veren, asitlerle reaksiyonunda tuz oluşturan ve pH değeri 7' den büyük olan kimyasal bileşik. Amonyak, Kostik (Sodyum Hidroksit), Kalsiyum Hidroksit gibi

Beden: Halatların uç kısmı dışında kalan bölümdür.

Beton: Çakıl, kum gibi "agrega" denilen maddelerin bir bağlayıcı madde(çimento) ve su ile birleştirilmesinden meydana gelen inşaat yapıtaşı.

Betonarme: Yerinde dökme karkas binalar ve donatılı döşemeler. Seyrek olarak ön üretimli (Prefabrik) binalarda bulunmaktadır.

Bilgisizlik: Yangına karşı hangi önlemlerin nasıl alınacağını bilmemek ve bu konuda yeterli eğitimden geçmemek yangının önemli nedenlerindendir. (Elektrikli aletlerin doğru kullanımını bilmemek, soba ve kalorifer sistemlerini yanlış yerleştirmek, tavan arasına ve çatıya kolay tutuşabilecek eşyalar koymak yangını davet eder. Bu nedenle yangını önlemeyi öğrenmek kadar yangını söndürmede ilk müdahaleleri de öğrenmek gerekir).

Bileşik: Birden fazla çeşitte maddenin belirli oranlarda bir araya gelerek ve kimyasal bir olay sonucu oluşturdukları yeni maddelerdir.

Bleve: Kaynayan sıvı genleşen buhar patlaması, kaynama noktasının üzerinde bir sıcaklığa ulaşmış basınçlı bir sıvı içeren bir kabın yırtılmasının neden olduğu bir patlamadır.

Bilirkişi: Özel bilgi ve uzmanlık gerektiren bir konuda görüş bildirmek üzere görevlendirilen kimse.

Bir (1) C Kolu ile Müdahale Çalışması: Fikrasyona kadar gelen suyun C kolundan (52 mm çapında) C hortumları serilerek tek koldan yapılan müdahale çalışmasıdır.

Biyolojik Tehlike (KBRN): İnsan, evcil hayvan ve faydalanan bitkilerde ölüm veya zarar meydana getirmek, malzemeyi hasara uğratmak amacıyla mikroorganizmaların veya bunların toksinlerinin (zehirlerinin) kasten kullanılmasıyla ortaya çıkan tehlike (Bakteriler, Riketsialar, Virüsler, Funguslar, Protozoalar gibi mikroorganizmalar biyolojik savaş maddesi (ajanı) olarak kullanılabilir.

Boğma Yöntemi: Yanmanın devam etmesi için gerekli olan oksijenin belirli bir orana düşürülerek yanmayı sonlandırma yöntemidir.

Borucu: Yangına müdahale etmek için serilen müdahale hortumunun ucundaki lansı tutan görevli personel (müdahale ekibi).

Buhar: Normal olarak sıvı veya katı halde olup, basınç artmasıyla veya sıcaklığın azalmasıyla tekrar sıvı veya katı hale geçebilen maddelerin gaz hallerini belirtir.

Buharlaşma: Bir maddenin sıvı halden gaz haline geçmesidir.

Burgata: Halatın inç (pus) olarak çevresine denir.

Burkulma: Bükülme ve gerilme nedeniyle eklem kısmen, geçici olarak çıkması sonucu, eklem bağlarının gerilmesi veya yırtılmasına denir.

C-Ç

C-Ç

Cankurtaran: (1) Hastaları ve yaralıları hastaneye taşımaya yarayan özel donanımlı motorlu taşıt.

(2) Plajlarda boğulma tehlikesine karşı hazır bulundurulanan görevli.

Caraskal (Makaralı Palanga): Çok ağır yükleri, az güç harcayarak kaldırmaya veya indirmeye yarayan malzemelerdir.

C Tipi Hortum (Müdahale Hortumu): 42-52 mm çapında 20 m uzunluğunda yangınlarda su ve köpük işlenmesinde kullanılan hortumdur.

Cng: Yaklaşık olarak 2000-3600 psi basınca kadar sıkıştırılarak basınçlı kaplarda saklanan ve kullanıma sunulan “yoğunlaştırılmış” doğal gaz verilen isimdir.

Çapa: Hidrantlara ait su vanalarının (tiz) bulunduğu yerlerdeki kapakları açmak için kullanılan bir çeşit anahtar.

Çarık: Yangın yerinde patlayan hortumların patlak yerine geçici olarak takılan bir malzemedir.

Çelik Konstrüksiyon Yapı: Tüm taşıyıcı sistemlerin çelikten üretildiği, özellikle deprem tehdidi taşıyan coğrafi bölgelerde tercih edilen, çoğunlukla çelik konstrüksiyon fabrika binaları, çelik konstrüksiyon hangar, çelik konstrüksiyon spor tesisleri, çelik konstrüksiyon depo ve çelik konstrüksiyon atölyelerde kullanılan, geniş açıklıklara ve yüksekliğe sahip çelik yapı sistemidir.

Çevre: İçinde yaşadığımız ekolojik yapıdır.

Çevre Kirliliği: Bütün canlıların sağlığını olumsuz yönde etkileyen, cansız çevre öğeleri üzerinde yapısal zararlar meydana getiren ve niteliklerini bozan yabancı maddelerin; hava, su ve toprağa yoğun bir şekilde karışması olayıdır.

Çığ: Eğimli arazi üzerinde birikmiş kar örtüsünün yer çekimi etkisiyle kayması.

Çıkık: Bir eklemi oluşturan parçaların yer değiştirmesiyle, normal eklem ilişkisinin bozulmasıdır.

Çıkık: Elle veya motor yardımıyla çevrilen, üzerinde müdahale hortumunun sarıldığı silindir biçiminde bir gövdeden oluşan aygıt.

Çıma: Halatların uç kısmıdır.

Çığ Noktası Sıcaklığı: Sabit basınç ve su buharı miktarıyla havanın soğutularak doyma noktasına geldiği sıcaklıktır.

Çok Maksatlı Araç: Araç üzerinde Su, köpük ve kuru kimyevi toz bulunur. Genellikle takımın gittiği olayda yangın yerine en yakın araçtır. Müdahale çalışmalarının ana kaynağını oluşturur.

d

D

D Tipi Hortum (Hızlı Müdahale Hortumu): 25-28 mm çapında 30-60 m uzunluğunda yüksek basınca dayanıklı hızlı müdahale lansları ile birlikte kullanılan hortumlardır.

Dalgıç: Dalgıç elbisesi ya da donanım kullanarak dalış yapan kimse.

Dalgıç Pompa: Su tahliyesinde veya su temininde kullanılan, yaklaşık saatte 30 ton su çekeabilen, suya en yakın noktaya yerleşip çalışabilme özelliklerine sahiptir. Dalgıç Pompa olarak adlandırılan bu sistem, sondaj borusunun içine yerleştirilip sorunsuz bir kullanım olanağı yaratmaktadır.

Debi: Birim zamanda geçen akışkan miktarı(lt/dk).

Dedektör: Tehlike durumunu haber vermede kullanılan duman veya ısıya duyarlı algılayıcı.

Dekar: 1.000 metrekare büyüklüğe karşılık gelen bir alan ölçü birimidir.

Dekupaj: Ahşap ve metallerde genellikle dairesel ya da değişik şekillerde delik açmak için kullanılan testere türü.

Demirbaş: Belirli bir hizmete tahsis amacıyla edinilen, belli bir süreye tâbi olmaksızın uzun süre kullanılabilen ve kullanılmakla yok olmayan taşınırlardır.

Denetim: Yapılan çalışmaların yürürlükteki yasa, tüzük, yönetmelik ve genelgelere göre yapılıp yapılmadığının incelenmesi, yoklanması ve soruşturulması işi.

Dekontaminasyon: Korunmamış personelin görevini yaparken, emniyetle hareket edebilmesi için, muhtelif yerlere bulaşmış bulunan kimyasal maddelerin çeşitli metotlar kullanılarak temizlenmesi ve zararsız hale getirilmesi işlemidir.

Demonstrasyon: Bir olgunun, hareketin, işin nasıl yapılacağını göstermek amacıyla hazırlanmış sunuş.

Depo: Korunmak, saklanmak ya da gerektiğinde kullanılmak için bir şeyin konulduğu yer. Bir malın toptan satıldığı ve çokça bulunduğu yer.

Deprem: Yer kabuğunda birikmiş elastik şekil değiştirme enerjisinin kırılma (yırtılma) sırasında ani boşalmasıdır.

Deprem Şiddeti: Bir depremin, yeryüzünde hissedildiği noktada yaptığı yıkım derecesini belirten ölçek.

Dere: En küçük akarsu türüdür. Dereler genellikle vadi içinde olurlar. Derelerde akan su genellikle düzensizdir, bazen su taşkınlarına neden olur bazen de kuruyabilir.

Deterjan: Yaygın olarak kullanılan, yüzey aktif temizleme maddesi. Bakterileri ve organizmaları da yok eden deterjanlar su kirliliğinin başlıca nedenlerinden biridir.

Detonasyon (İnfilak): Patlayıcı maddelerin yanma reaksiyonudur. Çok hızlı yanma olarak da tabir edilir. Dinamit, TNT gibi.

Deve Boynu: Seyyar yerüstü yangın hidrandı (çatallı tip) Fabrikalarda, depolarda, endüstriyel tesislerde bina çevrelerinde yangına hassas ormanlık arazilerde ve yerleşim bölgelerinde şebeke hattına bağlantı yapılarak itfaiyenin su temininde kullanılmaktadır.

Devir Çark: Soğuk mevsimlerde ani çıkışlarda motorların zarar görmemesi ve çekişten düşmemesi için belli aralıklarda araçların çalıştırılmasına devir çark denir. Üreteç, elektrik aygıtı ve iletken den oluşan düzenektir.

Devre: Üreteç, elektrik aygıtı ve iletken den oluşan düzenektir.

Devriye: İtfaiye istasyonlarında güvenlik ve disiplini sağlamak amacıyla dolaşma.

Dikkatsizlik: Yangın konusunda bilgi sahibi olmak yeterli değildir. Söndürülmeden atılan bir kibrit veya sigara izmariti, açık unutulmuş bir LPG tüpü veya evde kullanılan tüp, ateş alıp yangına yol açabilir.

Direnç: Kendisine uygulanan bir güce karşı koyma.

Doblin: Halatların ilk çıkmasından tutup sarktığı-mızda sarkık olan bölüm.

Doğalgaz: Yeraltında doğal olarak bulunan, %80–98 oranında metan içeren, havadan hafif kararlı yapılı yanıcı bir gaz karışımıdır.

Doğal Afet: İnsanların kontrolü dışında gerçekleşen, can ve mal kaybına neden olabilecek, tehlikeli ve genellikle büyük çaplı olay. Deprem, çığ, sel, heyelan gibi.

Doğal Olay: Yıldırım, yağmur, güneş vb. doğal nedenlerin sebep olduğu olaylardır.

Donki: (1) Denizci Gemi kazanlarına su almada, geminin çeşitli devrelerine deniz suyu ya da sintine suyu basmada kullanılan ve buharla çalışan tulumba.

(2)İtf. İtfaiye araçlarının veya su tankerlerinin ihtiyaç duyduğu suyu araç üzerindeki kapaktan doldurmak suretiyle kolaylıkla temin ettikleri emme basma şeklindeki pompalı bir su kaynağı.

Donma: Bir maddenin sıvı halden katı hale geçmesi olayıdır.

Donma Noktası: Sıvı bir maddenin ısı kaybederek katı haline geçtiği sıcaklık derecesidir.

Dozimetre: Alınan (emilen) toplam radyasyon doz miktarını tespit etmekte kullanılan alet.

Duman: Yanan maddelerden çıkan ve yüklü oldukları katı ve sıvı tanecikler nedeniyle saydamlığını yitirmiş ve bünyesinde birçok zehirli gaz bulunduran gaz tabakası.

Düğüm: Bir halatın kendi bedeni üzerinde yapılan krozun içinden çıkmaların herhangi bir tanesinin geçirilip sıkıştırılmasıyla yapılan bağıdır.

Düşük Tehlike: Bünyesinde kendi kendine yayılan bir yangının oluşmasına imkan vermeyecek şekilde düşük yanabilirliğe sahip malzemelerden oluşur (Konutlar, ibadethaneler vb).

Düzeltici Faaliyet: Mevcut uygunsuzluğun, hatanın veya diğer istenmeyen durumun sebeplerini ortadan kaldırarak tekrar meydana gelmesini önlemek için yapılan bir faaliyettir.

E

e

Ekip: Araç ve malzemeyle birlikte aynı görevde çalışan kimseler topluluğu.

Ekip Amiri: Ekibin müdahalesini yönetir ve devamlı hareket halindedir. Yanıcı maddenin cinsine uygun söndürücü kullanırmalı, emrindeki personeli gözetlemeli, tehlikelere karşı dikkatli olmalı, hızlı karar verebilmeli (Rütbesi Çavuş veya Başçavuş).

Ekoloji: Canlılarla çevrelerini ve bu iki varlığa ait öğelerin karşılıklı etkileşim ilişkilerini araştıran bir bilim dalıdır.

Ekzotermik Reaksiyon: Kimyasal tepkime sırasında dışarıya enerji veren reaksiyonlardır (yakıtların yanması, solunum).

Element: Aynı tür atomlardan meydana gelen saf madde.

Emniyet: Bir iş yapılırken, muhtemel tehlikelere karşı alınan tedbirlerdir.

Emniyet Kemer: İtfaiye personelinin yüksek ve alçak alanlarda yapacağı çalışmalarda kişisel güvenliğini sağlamak için kullandığı bir ekipman.

Empati: Bir insanın kendisini karşısındaki insanın yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamasıdır.

Endotermik Reaksiyon: Gerçekleşirken dışarıdan ısı alan tepkimeye denir. F sınıfı yangınları söndürmede kullanılan ıslak kimyasalların, örneğin potasyum karbonatın yağ ile tepkimesi endotermiktir.

Endüstri (Sanayi): Devamlı veya belli zamanlarda, makine ve benzeri araçlar kullanarak bir madde veya gücün niteliğini veya biçimini değiştirerek toplu üretimde bulunan faaliyet dalıdır.

Enkaz: Bozulmuş yapı, gemi, mal vb. den arta kalanlar. Yıkılmaya yüz tutmuş yapı.

Ergime: Bir maddenin ısı alarak katı halden sıvı hâle geçmesine denir.

Ergonomi: İnsan, makine, çalışma alanı ve çevre arasındaki ilişkileri inceleyen ve bunlardan doğan problem setine anatomi, fizyoloji ve psikoloji bilimlerinin temel bulgularını uygulayan bir bilim dalıdır.

Ergime Isısı: Bir maddenin katı halden tamamen sıvı hale geçene kadar gerekli olan atom başına düşen enerji ihtiyacıdır.

Ergime Noktası: Kristal ve saf olan bir madde belirli bir sıcaklıkta katı halden tamamen sıvı hale geçer. Bu sıcaklığa o maddenin ergime noktası denir.

Erime: Bkz. Ergime.

Erozyon: Yer kabuğunu oluşturan kayaçların, başta akarsular olmak üzere türlü dış etkenlerle yıpratılıp yerinden koparılarak eritilmesi veya bir yerden başka bir yere taşınması olayıdır.

Esneklik: Bir cismin etkisinde kaldığı iç kuvvetler ortadan kalktığında yeniden ilk biçim ve boyutlarını kazanma yeteneği.

Espektör: Genellikle araçtan su almaya gerek kalmadan küçük çaplı yangınlara müdahalede kullanılan yaklaşık 10 lt lik su haznesi olan itfaiye söndürme ekipmanıdır.

Eşik: Pistin iniş için kullanılan bölümünün başlangıcıdır.

Etkinlik: Yapılan faaliyetlerin hedefe ne kadar ulaştırılabildiğinin incelenmesidir.

f

F

Fay: Kayaçların kırılmasını ve kırılan blokların yer değiştirilmesini sonuçlayan dislokasyonlara (hata) fay denir.

Felaket: Büyük zarar, üzüntü ve sıkıntılara yol açan olay veya durum, yıkım, bela.

FFFP (Akıcı film oluşturan fluoroprotein köpük konsantresi): Yüzey gerilimi azaltıcı ve akışkanlık özelliği kazandıran katkılarla güçlendirilmiş proteinli köpük konsantresidir. Her türlü hidrokarbon akaryakıt yangınlarında kullanılır. Isı dayanımı yüksek ve diğer köpüklere nazaran daha yapışkandır. %3-6 karışım oranında kullanılır.

Fırtına: Şiddetli rüzgâr ve yağışlı havalardan biri için verilen genel ad.

Fikrasyon: Bir koldan gelen suyu 3 kola ayıran bir malzemedir.

Filesa: Liflerin bir yöne bükülmesiyle oluşan, halatın elde edilen diğer ana kısmıdır.

Firemedik: Hastane öncesi sağlık hizmeti veren aynı zamanda itfaiyeci olan sağlık görevlisi.

Fittingsler: Bağlantı Parçaları.

Fiziksel Olay: Maddenin kimyasal özelliklerinin aynı kaldığı fakat fiziksel özelliklerinin değiştiği olaydır (ısınma, kaynama, donma noktası gibi).

Fiziksel Özellik: Maddenin dış görünüşü ile ilgili özellik. (Yoğunluk, Ergime noktası, Kaynama Noktası, sertlik vs).

Flame-Over (Alev Dili): Oksijenin yeterli olduğu, tam yanmanın olmadığı ortamda uygun oksijen + sıcaklık oranını bulduklarında oluşan alev dili tehlikesi.

Flash-Over (Alev Yalaması): Yanma esnasında ortamdaki sıcak havanın, diğer yanıcıları tutuşturma sıcaklığına getirerek yanıcı maddelerin bir anda tutuşmasıdır.

Flaşör: Dört sinyal lambasının aynı anda yanıp sönmelerini sağlayacak biçimde bağlanmış lambalar.

g

G

Galon: Hacim ölçü birimi; 1 ABD galonu: 3,78 lt, İngiliz galonu: 4,54 lt.

Gaz: Kritik nokta üzerindeki akışkan. Bulunduğu sıcaklıkta basınçla sıvılaştırılmayan akışkan.

Gaz Dedektörü: Ortamda herhangi bir gaz kaçağını algılayan ve alarm veren elektronik cihazlar. Genellikle evlerin mutfak bölümlerinde bulunur.

Geçiş Üstünlüğü: Görev sırasında belirli araç sürücülerinin, can ve mal güvenliğini tehlikeye sokmamak şartıyla trafik kısıtlama veya yasaklarına bağlı olmamalarına geçiş üstünlüğü denir.

Gelberi: Yangınlarda enkazın dağıtılmasında kullanılan uç tarafı dikdörtgen sert metalden yapılmış, 90 derece açıyla bu metal levhaya bağlı sopası olan malzeme.

Gereç: Bir fabrikada, bir serviste, bir işletmede ya da etkinlik sırasında kullanılan araçların, nesnelerin tümü.

Gönüllü İtfaiyeci: Zorunlu olmaksızın, kendi isteğiyle bir itfaiye erinin yaptığı işi mevzuatta belirtilen usul ve esaslara göre yapan kimse.

Grup: İtfaiye teşkilatlarında çeşitli sınıf ve rütbelerdeki personelin ortak amaçlar etrafında bir araya getirildiği istasyonlara verilen ad.

Güç: Bir canlı varlığın fizik kuvveti; fiziksel çaba harcamaya yeteneği.

Günbatısı(B): Batıdan esen rüzgâr çeşididir.

Gündoğusu(D): Doğudan esen rüzgâr çeşididir.

H

h

Haberleşme: Çeşitli araçlarla (Telsiz, telefon vs.) kurum içerisinde veya kurumlar arasında mevcut iletişimin sağlanması olayına denir.

Hacim: Bir cismin uzayda kapladığı yer miktarına hacim denir.

Halat: Bitkisel, sentetik liflerle veya çelik telden yapılan çevresi 2,5 cm den büyük olan örgülü iplere denir. Halat kalınlıkları 5 burgatadan (1 burgata=2.54 cm) 16 burgataya kadar değişmektedir.

Halojen: Periyodik tablonun 7A grubunda bulunan, tepkimeye eğilimli ametallerdir. Elektron alma eğilimi en yüksek olan elementlerdir. Doğada mineraller halinde bulunurlar. Oda koşullarında flor ve klor gaz, brom sıvı, iyot katı haldedir. Zehirli ve tehlikeli elementler olarak bilinirler.

Hareket: (1) Bir cismin yer değiştirmesi.

(2) Bir şeydeki, bir yerdeki şu ya da bu biçimdeki canlılık.

Hava: İnsan ve canlıların yaşaması için hayati öneme sahiptir. Yerküreyi saran gaz kütleye atmosfer adı verilmektedir. Atmosferdeki hava tabakasının kalınlığı 150 km'dir. Bunun sadece 5 km'si canlıların yaşamasına elverişlidir. Yeryüzünden uzaklaştıkça hava tabakasının yoğunluğu azalır. Havada yaklaşık olarak; Azot % 78, Oksijen % 21, Karbondioksit ve asal gazlar % 1 oranında bulunur.

Hava Alanı: Karada veya suda, içerisindeki bina, tesis ve teçhizat dahil olmak üzere kısmen veya tamamı ile uçağın iniş, kalkış ve yer hareketini yapması için kullanılan belirlenmiş alandır.

Havalandırma: Kapalı bir yerin havasını değiştirmek amacıyla dışarıdan temiz hava verme ya da hava akımını oluşturma işlemi.

Hazırlık: Afet, deprem ve acil durumlarda daha etkili müdahale sağlanması için önceden yapılan faaliyetler bütünüdür.

Hazırlıklı Müdahale: Yangın yerine varıldığında; Müdahale vasıtaları, Müdahale noktası, Müdahale yolunun belirlenemediği durumlarda uygulanan müdahale yöntemi (Örneğin; Bodrum kat yangını).

Hazırlıksız Müdahale: Olay yerine gidildiğinde; Müdahale noktası Müdahale yolu, Müdahale vasıtaları belirlenebiliyorsa, bu durumda uygulanan müdahale yöntemi (Örneğin; orman yangını).

Hazmat: Tehlikeli maddeler, "Hazardous Materials" teriminin kısaltılmışı halidir

Hektar: 1 dekar (dönüm) 1000 metrekareye, 1 hektar 10.000 metrekareye eşittir. Genel olarak arazi alan ölçümünde kullanılır, tarım ve ormancılık alanlarında sıklıkla kullanılan alan ölçü birimidir.

Heterojen: Farklı yerlerinde farklı özelliklere sahip olma halidir. (Bir maddenin bir parçasını almak istediğimizde, eğer seçme ihtiyacı duyarsak bu maddenin homojen olmadığına karar veririz).

Heyelan (Toprak Kayması): Zemini kaya veya yapay dolgu malzemesinden oluşan bir yamacın yerçekimi, eğim, su ve benzeri diğer kuvvetlerin etkisiyle aşağı ve dışa doğru hareketidir.

Hızlı Müdahale: İlk müdahale personelinin fikrasyon sistemi kuruluncaya kadar hızlı müdahale hortumu (28 mm) ve NEPIRO (Yüksek Basıncılı Lans) ile yaptığı müdahale çalışmasıdır.

Hidrant: Su şebekesine bağlanan ve itfaiye teşkilatlarının yangına müdahalede su teminini kolaylaştıran yerüstü ve yer altı musluklardır.

Hidrojen: Su, alkol ve eterde çözünen çabuk yanan renksiz bir gazdır. Solunum yolu ile etki eder. Basit boğucudur.

Hidrojen Sülfür (H₂S): Çürük yumurtaya benzer özel bir kokusu vardır, oldukça toksik ve parlayıcıdır. (Belli şartlar altında patlayabilir. Lağım gazlarında bulunur). Renksiz, acı badem kokusunda ve çok zehirli bir gazdır.

Hidrojen siyanür (HCN): Renksiz, acı badem kokusunda ve çok zehirli bir gazdır.

Hidrokarbon: Genellikle fosil yakıtlarda ve bu maddelerin kısmen yanmasından oluşan ürünlerde, sözgelimi petrolle işleyen taşıtların egzoz gazlarında bulunan ve yalnızca karbon ve hidrojenden oluşan organik bileşikler.

Hidrolik: Sıvılar vasıtasıyla kuvvetin nakil ve kontrolü.

Hidrolik Ayırıcı: Ağır yüklerin kaldırılmasında veya aralanmasında kullanılan hidrolik sistemle çalışan malzemedir.

Hidrolik Kesici: Kalın ve güçlü metallerin kesilmesinde kullanılan hidrolik sistemle çalışan malzemedir.

Hilti: Darbeli matkaplardan çalışma prensibi olarak ayrılan beton kırıcı delici alete verilen genel bir isim. Piyasadaki tüm kırıcı delicilere hilti denmektedir. Hava basıncı ile çalışır. Matkaplardan farklı olarak uçlarının alete bağlandığı yer de girintilidir ve hava basıncı için boşluk bırakılmıştır.

Hiyerarşik Sistem: Makam sırası, basamak, derece düzeni, aşama sırası. Bir sistemde, sistemi oluşturan birimlerin üst ve ast dereceler şeklinde sıralandırılması.

Homojen: Her yerinde aynı özelliğe sahip olma halidir.

Hortum: Yangına müdahalede kullanılan bezden ya da kauçuktan yapılmış, çeşitli çap ve boyutlarda olan esnek boru

Hortum Köprüsü: Yangına müdahalede hortumları yoldan karşıdan karşıya geçirdiğimizde kullanılması gereken malzemedir.

Hurda: Ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle alınış amaçları doğrultusunda kullanılması imkânı kalmayan veya

tamiri mümkün veya ekonomik olmayan arızalar nedeniyle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılan taşıyıcılar ile üretim sırasında elde edilen kırıntı, döküntü ve artık parçaları.

İ-İ-İ

İ-İ-İ

Isı: Katı, sıvı ve gaz halinde bulunan maddelerin moleküllerinin hareketi ile oluşan enerjidir. Yanma reaksiyonu sonucu da ısı enerjisi açığa çıkar. Birimi kaloridir.

Islak Sprinkler Sistemi: Boruları sürekli olarak su ile dolu durumda tutulan sprinkler sistemidir.

Islak Su (Wet Water): Yüksek yüzey gerilimine sahip olması nedeniyle pamuk ve kâğıt balyaları gibi içten yanma gösteren maddelere püskürtülen suyun, nüfuz etme yeteneğini artırmak ve emilerek derinlere işlenmesini sağlamak için katkılı (wetting agent-deterjan) hale getirilmesidir.

Işık: Doğrusal dalgalar halinde yayılan elektromanyetik dalgalara verilen addır.

İçtima: İtfaiyecilerin görev dağılımı, yoklama yapmak için bir bölgede toplanmaları, bir araya gelmeleri.

İhbar: Bir şeyi yetkili makama bildirme, itfaiye olaylarını haber verme.

İhmal: Bir işin yapılmasında gerekli titizliği, özeni göstermeme, baştan savma, savsaklama.

İkmal: Eksik olanı tamamlama.

İletişim: Kaynak ve alıcı arasında ortaklık kurma amaçlı çaba.

İlk yardım: Yaşamı tehlikeye düşüren herhangi bir durumda, sağlık görevlilerinin yardımı sağlanıncaya kadar, kaza geçiren kişiye olay yerindeki malzemelerden yararlanarak yapılan ilaçsız uygulamadır.

İlmek: Bir halatın çıması ile kendi bedeni üzerinde kroz yaptıktan sonra bedenin doblin olarak bu krozun içinden geçirilmesi ile meydana gelen bağ.

İmdat Aracı (Başlangıç Aracı): İtfai olaylarda kılavuz olarak takımın önünde giden, personel, yardımcı teknik malzeme taşıyan ve deniz, göl, gölet, sarnıç, kuyu gibi su kaynaklarından olay yeri için gerekli suyun çekilmesinde kullanılan bir itfaiye aracıdır.

İnç: 2,54 cm uzunluğundaki uzunluk ölçüsüdür.

İnhaleasyon: Soluk alma eylemi. Yangın sonucunda oluşan zehirli gazların su buharıyla birleşmesi sonucunda solunması dahada kolay olacaktır. Su buharıyla birleşen gazlar solunduklarında direk akciğerlere yapışmaktadır.

İnhibizasyon: Yangınları söndürme yöntemlerinden birisidir. Yanma reaksiyonunun hızını yavaşlatarak yapılan söndürme, engelleme etkisi.

İstasyon: İtfaiye araç, ekipman ve personelinin bulunduğu, itfaiyecilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanmış mekanlardır.

İstatistik: Belirli bir amaç için veri toplama, tablo ve grafiklerle özetleme, sonuçları yorumlama, sonuçların güven derecelerini açıklama, örneklerden elde edilen sonuçları kitle için genelleme, özellikler arasındaki ilişkiyi araştırma, çeşitli konularda geleceğe ilişkin tahmin yapma, deney düzenleme ve gözlem ilkelerini kapsayan bir bilimdir.

İtfaiye Raporu: Bir binanın yangın güvenliği açısından mevzuata uygun olup olmadığını denetleyerek hazırlanan rapor.

İsveç Oturağı: Yüksek ve alçak alanlarda çalışmalar ile kuyulara inişlerde kullanılan sağlam, pratik ve güvenli bir ekipmandır.

İş Kazası: 5510 sayılı kanunun 13. maddesinde belirtilen durumlarda meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da özre uğratan olaydır.

İş Sağlığı ve Güvenliği: İş yerlerinde işin yürütülmesi esnasında çeşitli nedenlerden kaynaklanan ve insan sağlığına ve çevreye zarar verebilecek koşullardan korunmak amacıyla yapılan sistemli ve bilimsel çalışmalardır.

İtfai Olay: İnsanların can ve mal güvenliğini tehlikeye atan, deprem, su baskını, fırtına, yangın, patlama, toprak kayması, her türlü araç kazaları, bina çökmeleri ve canlılar için kurtarma gerektiren her türlü olayların tümüne denir.

İtfaiye: İtfaiye hükmündeki olaylara karşı her koşulda cevap veren itfaiyeci hükmündeki ilgilinin, günün 24 saatinde tüm gereksinimlerini karşılayan garaj, yemekhane, yatakhane, idari bürolar, lokal, spor salonu, itfaiye eğitim merkezi, depo, bakım onarım, önlem, denetim, kütüphane, sosyal ve kültürel gibi tüm bölümlerle itfaiyeci hükmündeki görevlerini yerine getirmek için gerekli tüm araç, gereç, malzeme teçhizatı bünyesinde bulunduran teşkilâtlara denir.

İtfaiyeci: İtfaiye olaylarında kendisine verilen görevleri zaman ve zemin şartlarına aldırmaksızın yerine getiren, halkın can ve mal güvenliğini her şeyden üstün tutan, teşkilatının organizasyonunu yapan ve tanıyan, amirlerine ve eşit hizmet arkadaşlarına saygı ve görev bilincinde olan, bilimsel açıdan sürekli kendini yenileyen, emir komuta zincirine göre çalışan üniformalı teşkilatın bir üyesidir.

İtfaiye Haftası: Türkiye'deki itfaiye teşkilatlarının 25 Eylül 1923 yılında Belediyelere bağlanmasıyla birlikte her yıl Eylül ayının son haftası olarak çeşitli etkinliklerle kutlanması.

İtfaiye Komuta Merkezi: İl genelinde meydana gelen ve ihbarı alınan tüm itfaiye olaylarının değerlendirilmesini, takibini, sevk edilen ekiplerin yönlendirilmesini ve bölge santral merkezleri ile koordinasyonu sağlayan ana çağrı merkezi.

İvme: Bir cismin hızının zamana göre değişimidir.

İyileştirme: Afet, deprem veya acil durum sebebiyle bozulan hayatın normalleştirilmesine yönelik faaliyetlerdir.

İyon: Pozitif veya negatif yüklü atom veya atom grupları.

K-L

k-l

Kaçış Yolu: Binanın herhangi bir noktasından yer seviyesindeki cadde veya sokağa kadar olan ve hiçbir şekilde engellenmemiş bulunan yolun tamamıdır. (Oda ve diğer müstakil hacimlerden çıkışlar, katlardaki koridor ve benzeri geçişler, kat çıkışları, zemin kata ulaşan merdivenler ve bina çıkışına giden yollar bu kapsamdadır).

Kaldıraç: Afet ve kazalarda oluşan yıkıntıları ve yük bindirmelerini kaldırmada kullanılan basit kaldırma aletidir.

Kaldırma Yastıkları: Yastıklar ince, hafif ve kolay kullanımlıdır. Çelik takviyelidir.. Özel yüzeyi sayesinde iki yastık üst üste kullanılabilir. Kare ve dikdörtgen şekilli, 1 ile 64 ton arası kaldırma gücüne sahip 15 değişik boyu mevcuttur. 8 bar basınçlı hava ile kullanılır.

Kalibrasyon: Bir ölçü aleti veya ölçme sisteminin gösterdiği veya bir ölçüt/ölçeğin ifade ettiği değerler ile, ölçülenin bilinen değerleri arasındaki ilişkinin belli koşullar altında belirlenmesi için yapılan işlemler dizisidir. Uzunluk,

ağırlık, sertlik, elektrik direnç vb. gibi herhangi büyüklüklerin ölçümlerini yapan aletlerin kabul edilen bir ölçüte göre ayarlarının yapılması ve hata sınırlarının belirlenmesi olarak anlaşılr.

Kalori: 1 gram suyun sıcaklığını 14,5 °C den 15,5°C ye yükseltmek için verilmesi gereken ısı miktarına 1 kalori denir; ısı birimi olarak kullanılır.

Kamulaştırma: Kurumların kanunlarla yapma yükümlülüğünde bulundukları kamu hizmetlerinin veya teşebbüslerinin yürütülmesi için gerekli olan taşınmaz malların, kaynakları ve irtifak haklarını; bedelleri ödeyerek özel mülkiyetten kamu mülkiyetine geçirilmesidir.

Kanama: Damar içinde dolaşan kanın herhangi bir nedenle damar dışına çıkmasıdır.

Kanca: İtfaiyecilerin soğutma çalışmaları sırasında yanan şeyleri dağıtmaya, çekmeye, ayırmaya yarayan ucunda demir çengel bulunan uzun saplı sırık.

Kanopi: Benzin istasyonlarında pompaları dış hava şartlarından koruyan mimari elemandır.

Kanun: Devletin yetkili organları tarafından konulan hak ve yükümlülükleri belirleyen kural.

Kapalı Müdahale: Müdahale yeri; alan olarak geniş değilse, en az iki ekibin katıldığı, fakat tek ekibin malzemesi kullanılarak yapılan müdahale şekli.

Kaplin: Şaftları birbirine eklemede kullanılan üzeri delikli yuvarlak demir ya da çelik parça.

Kar: Sıfır derecenin altındaki hava sıcaklığında buz kristalleri şeklinde yere ulaşan yağış.

Karabina: Yüksek ve alçak alanlar başta olmak üzere halatlarla birlikte tüm kurtarma operasyonlarında kullanılan paslanmaz malzemeden yapılmış bir alet.

Karargâh: İtfaiyecilerin yangın harici zamanlarını geçirdikleri, bakım ve temizliğini yaptıkları bina.

Karayel (KB): Kuzeybatı yönünden esen rüzgârlara verilen addır. Geçici siklonların ülkemize sokulduğu kış mevsimlerinde görülür. Siklonların soğuk cephesinin geçişini izler. Genellikle sıcakların düşmesine ve kar yağışına neden olur.

Karbonmonoksit: Kimyasal formülü CO olup, Kolay alevlenen, renksiz ve kokusuz gazdır. Yangınlarda en çok açığa çıkan bu gaz zehirlenmeye neden olarak ölümlere yol açar.

Kâgir Bina (Kerpiç): Kerpiçten örülmüş, bazen çamurla sıvanmış duvarlar ve ağır toprak damlar. Ağaç kütüklerinden lento ve hatıl kullanılmaktadır.

Kâgir Bina (Taş): Çamur harçlı molozdan yontulmuş çimento harçlı taşlara kadar değişik tipler mevcuttur. Bazen sadece bodrumlar taştan yapılır.

Kâgir Bina (Tuğla): Çok kullanılan bir inşaat malzemesidir. Hafif, ekonomik ve ayrıca estetik yapılar elde edilebilir.

Karışım: Birden fazla çeşitte maddenin kendi özelliklerini koruyarak bir araya gelmesiyle oluşan maddelerdir.

Karot: Zemin, beton, asfalt gibi yapılardan, özel aygıt (karotiyer) ile alınan silindirik örnek.

Karpit: Kalsiyum karbür (CaC_2) bileşiğine ticarete verilen ad. Su ile temasında oluşan kimyasal reaksiyonda asetilen gazı açığa çıkar.

Kasıt: Bir şeyi bile bile, isteyerek ve gerekliliğine inanarak yapmaktır.

Katalizör: Reaksiyon hızını arttıran fakat reaksiyondan değişmeden çıkan madde.

Katı: Maddenin, atomları arasındaki boşluğun en az olduğu halidir. "Katı" olarak adlandırılan bu haldeki maddelerin kütlesi, hacmi ve şekli belirlidir.

Kaynama: Sıvıların buhar basınçlarının ısıtma işlemi ile dış basınca eşit olması hali.

Kaza: Önceden dikkate alınmamış, planlanmayan veya bilinmeyen, kontrol dışına çıkan, insan, makine veya teçhizatların ya da bütün bir sistemin zarar görmesiyle sonuçlanabilecek olaydır.

Kask: Başı veya kafatasını çarpa, düşme gibi durumlarda yaralanmaya ya da ölümcül risklere karşı koruyan, başa giyilen koruyucu giysi.

Keşişleme - Samyeli (GD) : İstanbul yöresinde güney doğudan esen, halk dilinde ve denizcilerin verdiği addır. Uludağ'ın eski adı olan keşiş dağının yönüne göre adlandırılmıştır. Gündoğusu ve kible arasında 135 dereceden esmektedir.

Kible (G) : Güneyden esen ılık hava getiren rüzgârdır.

Kırık: Doğrudan veya dolaylı darbeler ve bükülmeler sonucu kemik bütünlüğünün bozulmasıdır.

Kırım: Uçağın çalışması ile ilgili olarak, düzeltilmediği takdirde güvenliği etkileyebilecek olan vakadır.

Kısa Devre: Kaynakla yük arasındaki sistem empedansının herhangi bir nedenle değişerek (azalarak) devreden aşırı akım geçmesi.

Kıvılcım: 1) Demir, çelik ve taş gibi maddelerin birbirleri ile güçlü bir şekilde çarpışmasında sıçrayan ateş durumundaki zerre.

2) Yanmakta olan bir maddeden herhangi bir etki sonucu kopup sıçrayan küçük ateş parçası.

Kimyasal Olay: Maddenin kimyasal özelliklerinin değiştiği olaydır. (Yani maddenin başka bir maddeye dönüştüğü olaydır. Yanıcı olup olmaması, asit veya baz oluşu vb).

Kimyasal Özellik: Maddenin içyapısı ile ilgili özellik.(yanıcı olup olmaması, asidik, bazik oluşu vs).

Kimyasal Tehlike (KBRN): Kimyasal özelliği nedeniyle öldürücü (Sinir gazları), yaralayıcı ve tahriş edici özellikler gösteren, sis ve yangın meydana getiren Katı, Sıvı, Gaz ve Aerosol halindeki maddelerin ortaya çıkardığı tehlike.

Kinetik Enerji: Bir cismin hızından dolayı sahip olduğu hareket enerjisi.

Klepe:

- 1) Kapak.
- 2) Bir borudan geçen akışkanın geçtiği yönde açılıp, ters yöne akmak istemesi halinde otomatik kapanır kapaklı vana..
- 3) Genellikle pistonlu pompalarda akışkanın geçtiği muayyen geçitleri tıkayan yaylı kapak veya bilyeler.

Kombi araç: Araç üzerinde su tankı ile birlikte otomatik merdiven olup, hem söndürme hem de kurtarma olaylarında kullanılan itfaiye aracı.

Kompresör: Genel olarak havayı veya diğer gazları atmosfer basıncından daha yüksek basınçlara sıkıştırmak için kullanılan makine.

Komutan: Bkz. Kumandan.

Kondisyon: Fiziksel dayanıklılık göstergesi veya nefesi kontrol edebilme.

Kondüksiyon (İletim): Bir cisimden diğerine ısının, iki cismin birbiriyle temas etmesi veya aralarında iletken bir bağlantı kurularak iletilmesi.

Konsantrasyon: (1) Bir eriyikte suyun buharlaştırılması suretiyle erimiş madde oranının arttırılması.

(2) Bir konuya zihinsel olarak belli bir süre odaklanabilmektir.

Kontaminasyon: Bir kimya harbi maddesinin personel, giyecek, yiyecek, teçhizat, silah, mühimmat, araç, malzeme, eşya, bina ve arazi üzerine tehlikeli miktarda bulaşmasıdır.

Konveksiyon (Taşınım): Isının sıvıların veya havanın hareketiyle iletilmesi.

Koordinasyon: (1) Belli bir amaca ulaşmak için türlü işler arasında bağlantı, uyum, düzen sağlama.

(2) Bir kuruma bağlı çeşitli birimler arası işbirliğini sağlamak.

Kor: Yanıcı maddenin alevini tümüyle yitirdikten sonra geriye kalan ve yanmakta olan ateşli kömürler.

Korozif Madde: Aşındırıcı, yakıcı, çürütücü madde-

lerdir. Kimyasal bir tepkime aracılığıyla doku hasarı yapabilirler.

Korozyon: Özellikle oksijen olmak üzere, çevrenin, maddeyi fiziki ve kimyevi olarak bozması olayıdır. Korozyon deyimi, genel olarak metaller için kullanılır. Korozyonun en çok rastlanı paslanmadır.

Koruma: Yangın yerinde talanın önlenmesi ve yangında zarar görmeyen malların emniyet kuvvetlerine teslimine kadar geçen süre içerisinde koruma altına almak.

Koruyucu Teçhizat: Çalışanların iş kazalarına uğramaları veya meslek hastalıklarına tutulmalarını önlemek üzere, çalışılan yerin özelliğine ve yürürlükteki mevzuata göre çalışma süresince kullanılma zorunluluğu olan malzemelerdir.

Kökenci: Yangına müdahale etmek için serilen müdahale hortumunun ucundaki lansı tutan görevli personele yardım eden ikinci personel (müdahale ekibi).

Köpük: Deterjan + su + hava karışımından mekanik olarak elde edilen, yağ veya sudan daha düşük yoğunlukta, düşey ve yatay yüzeylere kuvvetle yapışabilen, yanan sıvının üzerinde bir örtü meydana getirerek havanın içeri girmesini, patlayabilen gazların dışarı çıkmasını önleyen, bu özelliklerini uzun süre devam ettirebilen, küçük kabarcıklardan meydana gelen kararlı bir kütledir.

Kriko: Büyük yükleri, az bir yüksekliğe kaldırmaya veya hareketsiz cisimlere büyük basınç tatbik etmeye yarayan alet.

Kroz: Bir bağ işlemine başlarken halatın çıması veya bedeninin birbiri üzerine aykırı konulmasıdır.

Kriz: Beklenmeyen, öngörülemeyen bir durumun ortaya çıkmasıdır. Bir başka anlamda kriz; beklenilmeyen ve önceden sezilmeyen, çabuk ve acele cevap verilmesi gereken, kurumun önleme ve uyum mekanizmalarını yetersiz hale getirerek, mevcut değerlerini, amaçlarını ve varsayımlarını tehdit eden gerilim durumudur.

Kroki: Kroki, bir yerin (bir binanın konumu, bir sokak yada mahalle vb.) kuş bakışı görüşünün küçültülerek, ölçsüz olarak düzlem üzerine çizilmesine, kroki denir.

Kumandan: (1) Bir asker topluluğunun başı, komutan, bey

(2) İtfaiye de üst rütbeli amirlere karşı kullanılan bir hitap şekli.

Kundaklama: Kasıtlı ve planlı olarak yangın çıkarmak suretiyle zarar vermek, bir çeşit sabotaj.

Kurtarma: En kısa sürede can ve malın güvenli bölgeye taşınması olayına denir.

Kuru Boru Sistemi: Normalde içinde su bulunmayan ancak yangın durumunda itfaiyenin zemin düzeyinden su basabileceği düzey borudur.

Kuru Kimyevi Toz: Özellikle başlangıç düzeyindeki yangınların söndürülmesinde kullanılan önemli bir söndürme maddesi olup, ABC (mono amonyum fosfat), BC (Sodyum karbonat, Potasyum sülfat esaslı), D tozu (Sodyum klorür, Potasyum klorür esaslı) gibi çeşitleri vardır.

Kuru Sprinkler Sistem: Çalışma öncesi borularının çoğunluğu hava ile dolu durumda tutulan sprinkler sistemidir.

Kurtarma Tüneli: Isıya dayanaklı nitelikte çok özel kumaşlardan yapılmış, dakikada 15–20 kişiyi herhangi bir kattan güvenliğe ulaştırabilen tünel şeklinde bir kurtarma malzemesi. (Merdiven aracının kurtarma platformuna monte edilebilen tünel, değişik yükseklerde seri kurtarmayı mümkün kılacak şekilde parçalar halinde üretilmektedir).

Kutur (yüzük): Yangınlara müdahale için kullanılan bazı lansların uçlarında bulunan ve su miktarını artırmak için sökülen vidalı parça.

Kuvvet: Duran bir cismi harekete geçirebilen, hareket etmekte olan bir cismi durdurabilen, cisimlerin hızını ve şeklini değiştirebilen etki. Kuvvet "F" harfi ile gösterilir ve "dinamometre" denilen yaylı kantarla ölçülür. Kuvvet birimi Newton(N) dur.

Kül: Bir maddenin yandıktan sonra geriye kalan yanmayan bölümü.

Küskü: Taşa veya duvara delik açmak için kullanılan uzun, ağır ve bir ucu sivri demir.

Kütle: Bir maddenin uygulanan kuvvete karşı gösterdiği direnç veya evrenin her yerinde maddenin değişmeyen özelliğidir.

Lans: Yangına müdahale için kullanılan hortumların ucuna takılan, su veya köpüğün uzak mesafeye ulaştırılmasını sağlayan rekorlu malzemedir. (Musluklu lans, Turbo lans, Kama lans, Perde lans, S2-S4-M2-M4 köpük lansları vb).

Liberatör: Otomatik hız kontrollü iniş ile yüksek yerlerde mahsur kalanları kurtarmak için kullanılır. Santrifüj fren sistemiyle sabit iniş hızı sağlar. Kullanım şekline bağlı olarak, operatör ya da inen kişi tarafından ip hareketi ve iniş durdurulabilir.

Lif: Halatın yapıldığı malzemenin en ince parçasıdır.

Lpg (Likit Petrol Gazı): Sıvılaştırılmış propan, propilen, normal-bütan, izo-bütan ve bütilen bileşiklerini veya bu bileşiklerin karışımlarını ifade eder.

Lodos (GB) : Güneybatıdan esen rüzgârlara verilen addır. Gezici siklonların ülkemize daha çok sokulduğu kış mevsiminde çok görülür bu siklonların sıcak cephesinin geçişini izler. Sıcakların yükselmesine neden olur.

Lojistik: Her türlü hareket ve etkinliğin ikmal, bakım, sıhhi tahliye ve tedavi, ulaştırma hizmetleri vb. gereksinimleri yönünden desteklenmesi.

M-N

m-n

Madde: Kütlesi ve hacmi olan her şey maddedir.

Mafsal: Mafsal, hareket eden iki parçanın hareket edebilme özelliklerini kaybetmeden birbirine bağlanmasını sağlayan mekanik sistemdir.

Makara: Üzerine bükülebilir iplik, ip, halat, kablo, zincir, şerit, film vb. elastik elemanlar sarılabilen kenarları çıkıntılı silindirik şeklinde dönen bloklardır.

Malzeme: Makinelerin, taşıtların, yapıların, sanat yapılarının ve çeşitli nesnelerin vb. yapımında kullanılan, doğal ya da insan eliyle hazırlanmış madde.

Manifold: Karbüratörden gelen gaz karışımını bir motorun silindirlerinin giriş deliklerine taşıyan ya da yanmış gazları silindir kafasındaki egzoz çıkışlarında toplayan boru donanımı.

Manika: (1) İtf. Hava akımını içeri yönlendirerek kapalı ortamın havalandırılmasını sağlayan aygıt, vantilatör

(2) Dnz.Bir teknenin alt kısımlarına güverteden aşağıya doğru havalandırma için konulan geniş boru.

Manivela: Alt bölümü dört açılı bir uçla sona eren ve yükler altına sokularak bunları kaldırmaya yarayan demir çubuk.

Manometre: Kapalı bir yerdeki akışkanın basıncını ölçmeye yarayan aygıt.

Mapa: Çelik halatların birbirine eklenmesinde ve sabit bir çapa noktasına bağlanmasında kullanılan bir alet

Maske: Yangınlara müdahalede zehirli gazlara karşı kullanılan, yüzü tamamen örten teneffüs cihazının bir parçasıdır.

Melanjör: Köpük elde edilmesinde kullanılan, çeşitli oranlarda su ve deterjan karışımını sağlayan, genellikle iki hortum arasına bağlanan seyyar ekipman.

Meslek Hastalığı: Personelin çalıştığı işin niteliğine göre tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, sakatlık veya ruhi arıza halleridir.

Meslek Standardı: Bir mesleğin gereklerinin kabul edilebilir standartlarda yerine getirilebilmesi için ihtiyaç duyulan asgari bilgi, beceri, tutum ve davranışları gösteren normlardır.

Metal: Yüksek elektrik ve ısı iletkenliği gösteren elementler sınıfıdır. (En yaygın metaller demir, alüminyum, magnezyum, bakır, çinko, nikel ve kurşundur. Kıymetli metaller olarak da gümüş, altın, platin, palladyum ve iridyum sayılabilir).

Metan: Kimyasal formülü CH_4 olan bileşiktir. Normal sıcaklık ve basınçlarda gaz halinde bulunan metan, kokusuzdur. Doğal gazın bir bileşenidir ve önemli bir yakıttır.

Meteoroloji: Atmosferik olayları ve yaşamla atmosferin etkileşimini inceleyen bilim dalıdır.

Mıntıkacı: Bulunduğu bölge içerisinde mahalle, cadde ve sokakları öğrenerek itfaiyenin yangın yerine en çabuk şekilde ulaşmasına kılavuzluk eden, yangın yerinde su kaynaklarını tespit eden bir itfaiye personelidir.

Misyon: Kurumun var olma sebebini ve vizyonunu nasıl gerçekleştireceğini ifade eder.

Molekül: Birden fazla atomun oluşturduğu taneciktir.

Monitör: Yangın söndürme ekipmanı olarak kullanılır, su ve köpüğü istenilen bölgeye uzaktan kolayca yönlendirilmesini sağlayan 800-2800 lt/dk su verimine sahip malzemedir.

Montör: İtfaiye bina ve araçlarının basit bakım ve onarımlarından sorumludur. Tüm atölye faaliyetleri ve araç takip sistemleri ona bağlıdır.

Motivasyon: Motivasyon bireyin hareketlerinin arkasında bulunan psikoloji dilinde güdü adı verilen güçtür. Davranışa enerji sağlayan organizmanın içindeki ve çevredeki güçler olarak tanımlanır.

Motopomp: Bir ısı motoru ya da elektrik motoru ile bir pompa ve bunun emme basma borularından oluşan, su tahliyesinde ve su takviyesinde kullanılan bir ekipman.

Muavenet: İtfaiye olaylarına müdahale eden ekibin ihtiyaç duyduğu takviye kuvvet.

Mucurgat: Kurtarma operasyonlarında araçların sabitlenmesi, çekilmesi ya da alçak alanlarda yapılacak kaldırma ve çekme işlemlerini gerçekleştirmede kullanılan ekipmandır.

Muhakkik: Gerçeği araştıran, soruşturucu, soruşturmacıdır.

Mukavemet: Cisimlerin çeşitli dış etkiler ve bu dış etkilerin neden olduğu iç kuvvetler karşısında gösterecekleri davranış biçimini inceleyen bilim dalı.

Müdahale: Afetlerde veya acil durumlarda can ve mal kurtarma, sağlık, barınma ile iyaşeye yönelik çalışmalar.

Müdahale Grubu: Birinci görevi kurtarma yapmaktır. Teneffüs cihazını takarak yangına ilk müdahaleyi yapmak müdahale grubunun işidir. Aksine bir emir gelmedikçe hazırlıksız müdahalelerde emir beklemeksizin yangına müdahale ederler. Fikrasyondan itibaren birinci kolu çıkartmak müdahale grubunun işidir.

Muhabere: Kurum içi veya dışı telli ve telsiz bağlantılarıyla irtibat sağlamak.

Müfreze: Teşkilat ve malzeme kadrolarına göre kurulmuş gruptan küçük istasyon.

Nepiro (Nebel Pistolen Roht): Hızlı müdahale Lansı olarak tanımlanır.

Nem: Verilen hava hacmi içinde su, sıvı, katı veya buhar halde bulunan toplam su miktarı veya atmosferdeki su buharı içeriği.

Nozul: Bkz. Lans.

Nöbet: Görev yerleri, sorumluluk alanları ve yetkileri önceden belirlenerek günün belli saatlerinde veya tamamında amirlik, ihbar, danışma, koruma, kollama, güvenlik v.s. gibi amaçlarla ve sırayla yapılan göreve denir.

Nöbetçi: Nöbet görevinin gerektirdiği yetkileri kullanan ve sorumluluğu taşıyan personele denir.

Nükleer Tehlike (KBRN): Sabit nükleer ve radyolojik tesislerde, saha çalışmalarında, radyoaktif maddelerin taşınmalarında, nükleer takatli gemi, nükleer malzeme ihtiva eden uydu veya uzay araçlarında istenmeyen bir olay sonucu, radyasyon korunması standartlarıyla belirlenen sınırların üzerinde radyasyon dozu alınması ve radyoaktif bulaşmanın ayrı ayrı veya birlikte vuku bulması.

Nümayiş: Aynı veya farklı tip ve çapta ara bağlantıyı sağlayan kısa hortum.

O-Ö

O-Ö

Oksidasyon: Bir elementin oksijenle birleşmesi.

Oksijen: Canlıların yaşamı için kaçınılmaz bir gazdır. Atmosferde %21 oranında bulunmaktadır.

Oksitleyici: Kendilerinin yanıcı olup olamamasına bakılmaksızın, oksijen verme yoluyla diğer maddelerin yanmasına neden olan veya katkıda bulunan maddeler.

Operasyon: Bkz. Müdahale.

Operatör: Otomatik Merdiven aracı gibi özellikli araç kullanan itfaiye şoförü.

Orta Tehlike: Orta hızla ve önemli miktarda duman çıkararak yanma olasılığı bulunan malzemelerden oluşur. (Otopark, fırın, çamaşırhane, restoran servis alanları vb).

Oryantasyon: Çalışma yaşamına yeni başlayanlara veya işletme içinde görev konumları değişen personele uygulanan eğitim. (Yeni işin gereği olarak, yeni bilgilerin edinilmesi, düşünsel ve bedensel becerilerin kazandırılması maksadıyla uygulanan eğitimsel programlar).

Önlem: Yangının çıkmasına engel olmak veya yangın çıkması halinde kayıpları minimuma indirmek amacıyla tesis edilen sistemlerdir.

Önleyici Faaliyet: Meydana gelebilecek uygunsuzluğun, hatanın veya diğer istenmeyen durumun sebeplerini ortadan kaldırarak oluşumlarını önlemek için yapılan bir faaliyet.

Özgül Ağırlık: Bir cismin 1 santimetreküpünün gram cinsinden ağırlığına o cismin özgül ağırlığı denir. (gr/cm^3).

P

p

Palanga: Daha az bir güç harcamak suretiyle, ağır bir yükü kaldırmakta veya indirmekte kullanılan, makara ve halat donanımlarından oluşan basit kaldırma makineleridir.

Parafin: Katran, petrol, neft gibi maddelerden çıkarılan, katı, beyaz, yarı saydam, buharı parlak bir alevle yanan, kimyasal etkenlere karşı ilgisiz, katı hidrokarbon.

Paramedik: Hasta ve yaralıları acil tıbbi bakımı hastane dışında (Ambulans) profesyonel seviyede başlatan, ambulansla transport esnasında devam ettiren, acil serviste hasta ve yaralıları teslim alan sağlıkçılara gerekli bilgi ve evrakları teslim edinceye kadar görevine devam eden, aynı zamanda ambulansın sürücülüğünü de yapan sağlık personelidir.

Paratoner: Havadaki elektrik yükünü toprağa aktaran araçtır.

Parlama: Patlama sınırına yakın karışımlarda görülür. (Örneğin Benzin, tiner buharları ısı ile karşılaştığın da hafif alev dili oluşur. Basınç artışı 1 bardır).

Patlama: Sürtme, darbe, vibrasyon, ısı ve ışık etkisi altında stabil olmayan katı, sıvı ve gaz maddelerin fiziksel ve kimyasal reaksiyon sonucu, çevredeki her türden maddeye zarar vermesi.

Patlayıcı Madde: Belli bir sıcaklık ve basınçta her hangi bir hızda kendi başına gaz oluşumu vererek kimyasal reaksiyon oluşturan ve bu yolla çevresindekilerin zarar görmesine neden olabilecek katı ve sıvı halde madde veya maddelerin karışımı.

Pasif Önlem: Binanın yapısı, inşaat metotları ve yangına dayanıklı malzemelerin kullanılmasıyla ilgili tedbirler (Havalandırma, yangın duvarları, yangın kapıları vs).

Payandalama: Bir duvarı sağlamlaştırmak ya da bir binanın ve toprak aralığının tekrar çökmesini önlemek için bir dizi kereste ya da krik o yerleştirme işlemidir.

Petrol: Denizlerdeki bitki ve hayvanların çürüdükten sonraki kalıntılardan oluşmuş, sudan yoğun kıvamda, koyu renkli, arıtılmamış, kendisine özgü kokusu olan, yeraltından çıkarılmış doğal yanıcı mineral yağı.

Performans: Herhangi bir iş yapan kişi, grup ve şirketin yaptığı işle ilgili amaçlanan hedefe ne ölçüde varılabildiğinin nicel ve nitel olarak belirlenmesi.

Peşpeşe Müdahale: Su temininin çok uzak noktalardan yapılması durumunda bir ekibin sadece su temini görevini yerine getirmesi diğer ekibin ise söndürme faaliyetini yaptığı müdahale şekli.

Pist: Uçağın kalkış ve iniş yapması için özel olarak hazırlanmış dikdörtgen alandır.

Piston: Farklı basınçlardaki iki akışkan arasında hareket eden ve devindirici bir kuvvet iletmeye yarayan katı bir bölmeden oluşmuş makine parçası.

Planlama: Önceden belirlenmiş amaçları gerçekleştirmek için yapılması gereken işlerin saptanması ve izlenecek yolların seçilmesidir.

Plastik: Karbonun (C); Hidrojen, oksijen, azot ve diğer organik ya da inorganik elementler ile oluşturduğu monomer adı verilen, basit yapıdaki moleküllü gruplardaki bağın koparılarak, polimer adı verilen uzun ve zincirli bir yapıya dönüştürülmesi ile elde edilen malzemelere verilen isim.

Platform: Yüksekçe yer.

Polietilen: Çok çeşitli ürünlerde kullanılan bir termoplastiktir. Etilen (C₂H₄) kullanılarak üretilir.

Projektör: İtfaiye olaylarına müdahalelerde karanlık ortamı aydınlatmak için kullanılan genellikle çevresinde döndürülebilir olarak tasarlanmış bir aygıttır.

Posta: İtfaiye istasyonlarında çalışma saatleri içindeki görevli personelin adı, vardiya.

Poyraz (KD): Ülkemizde özellikle kış mevsiminde daha sık görülür. Bu mevsimde ülkemiz üzerine Rusya ve Sibiryâ üzerinden kutupsal havayı getirir. Sıcaklığın belirgin olarak düşmesine sebep olur. Yaz mevsiminde aşırı yüksek basınç alanından Basra üzerindeki alçak basınç alanına doğru ilerleyen deniz üstü hava kütlelerinin ege ve Türkiye üzerinde sapmaya uğrayarak kuzey doğudan esen poyraza dönüşür. Bu mevsimde serinletici etkisi vardır.

Propan: Karbon ve hidrojenden (C₃H₈) meydana gelmiş renksiz bir gaz.

Proteinli Deterjan: Hayvansal maddelerden elde edilen petrol ürünleri ve hidrokarbon yangınlarına karşı etkili söndürme özelliği olan deterjanlardır. Ağır köpük yapımında kullanılır.

Pulverize: Yangınlara müdahalede kullanılan suyun daha geniş alana yayılmasını ve etkili soğutma yapılmasını sağlamak için lans yardımıyla oluşturulan sis tabakası.

Pusula: Yön gösteren, kerteriz alıp (açısal konumunu saptayarak) mevki bulmaya yardım eden mıknatıslı veya cayro (sallantılardan etkilenmeden hedefe yöneltmesini sağlayan düzenek) ile çalışan seyir aletidir.

R

r

Radyakmetre: Birim zamanda ortama yayılan radyasyon miktarını (doz şiddetini) tespit etmekte kullanılan alet.

Radyasyon (Işınım): Isının yanan bir cisimden temas halinde olamayan başka bir cisme sirayet etmesi.

Radyoaktivite: Atomların çekirdeklerindeki enerji fazlalıklarını radyasyon yayınlamaya gidermeleri olayına radyoaktivite veya radyoaktif parçalanma denir.

Radyolojik Tehlike(KBRN): Nükleer infilakın kalıntı tesirleri, radyoaktif çürüme tamamlanıncaya kadar derece derece korunma zorunluluğu bulunan ve korunma kural-larına uymayanları halinde öldürebilen kesin bir tehlikedir.

Reaksiyon: İki veya daha fazla maddenin birbiri ile etkileşmesi sonucu kendi özelliklerini kaybederek yeni özellikte maddeler oluşturması. Kimyasal tepkime.

Redresör : AC voltajı DC voltaja çeviren elektronik bir eleman veya alettir. Redresörler, bilgisayarlar içindeki güç kaynaklarından, jeneratörlere kadar pek çok alanda kullanılmaktadır.

Redüksiyon: İki koldan gelen suyu bir kolda topla-yan malzemedir.

Rakor: Hortum uçlarına takılan içten ve dıştan tırnaklı metal bir malzemedir.

Restorasyon: Bir sanat yapıtını ya da insanlık tarihine tanıklık eden herhangi bir nesneyi korumak ve gereğinde olabildiğince ilk durumuna getirmek amacıyla bu yapıtı, bu nesneyi sağlamlaştırmaya ve bunların yıpran-ma sürecini durdurmaya yönelik işlemlerin tümü.

Rigavo: Palanga donanımında, halatın bir çımasının halat ucu sabit olarak makara bülbülüne bağlandığı kısımdır.

Risk: Belirli bir alandaki tehlike olasılığına göre kaybedilecek değerlerin ölçüsüdür.

Risk Azaltma: Belirli bir kesim veya alanda geliştirilen afet senaryolarına göre, olası risklerin önlenmesi, kabul edilebilir ölçülere indirilmesi ya da paylaşımı amacıyla alınacak her türlü planlı müdahaledir.

Risk yönetimi: Ülke, bölge, kent ölçeğinde ve yerel ölçekte risk türleri ve düzeylerini tespit etme, azaltma ve paylaşma çalışmaları ile bu alandaki planlama esaslarıdır.

Rüzgâr: (1) Alçak basınçla yüksek basınç bölgesi arasında yer değiştiren hava akımıdır.

(2) Havanın dünya yüzeyine göre yatay hareketidir.

S-Ş

Sabotaj: Her türlü ulaşım, muhabere sistem ve araçlarının, milli ekonomiye, milli kültüre ve sağlık hizmetlerine katkısı olan sair tesislerin, personelin ve idari yapının tamamen veya geçici bir süre için faaliyet dışı kalmasını sağlamak amacıyla tahribine yönelik saldırgan bir yıkıcı faaliyet şekli.

Sapan: Çelik halat, zincir ya da polyesterden yapılmış, ağır yükleri kaldırmak için kullanılan malzeme

Salma Su: İtfaiye olaylarına müdahalelerde soğutma aşamasında hortum ucundaki lansı çıkararak verilen su.

Sarnıç: Yeraltında ya da kapalı (örtülü) durumda bulunan, insan yapısı su depolama tesisi.

Saydamlık: Yönetenlerin kamunun kaynaklarını nasıl ve hangi araçlara yönelik olarak kullandığı konusunda gerekli bilgileri vatandaşlara ulaştırılması, yönetenlerin yetkilerini, kamu yararına ters ve kendi çıkarlarını gözetken bir şekilde kullanılmasının önüne geçilmesi.

Sel: Bir bölgede toprağı belirli bir süre için tamamen veya kısmen su altında bırakan; ani, büyük ve düzensiz su akıntılarına verilen isimdir.

Sentetik Deterjan: Hidrokarbon sülfattan esaslı olan bu tip deterjanlar katı ve sıvı yangınlarda kullanılır.

Sensör: Otomatik kontrol sistemlerinin duyu organlarıdır. Duyucu, algılayıcı.

Sıcaklık: Moleküllerin kinetik enerjisinin fonksiyonu olan bir hal değişkenidir.

Sıvı: Molekülleri birbirine değerek öteleme hareketi yapılabilen ve pratikte bastırılmayan akışkandır.

Simülasyon: Simülasyon gerçek sistemin modelinin tasarımı ve bu model ile sistemin işletilmesi amacıyla, sistemin davranışını anlayabilmek veya değişik stratejileri değerlendirebilmek için deneyler yürütülmesi sürecidir.

Sirayet: Bir bina, tesis veya araçta çıkan yangının çok yakında veya bitişiğinde bulunan bina veya araçlara sıçrayarak yangının yayılması.

Siren: Taşıtlarda bulunan ,tiz ses çıkaran uyarı ve ikaz için kullanılan alettir.

Site: Herhangi bir şekilde çevresinden ayrılan ortak kullanım alanları, güvenlik teşkilatı ve sistemleri ve yönetim bütünlüğü olan konutlar veya işyerleri topluluğudur.

Sivil Savunma: Düşman saldırılarına karşı halkın can ve mal kaybının en az seviyeye indirilmesi, hayati önem taşıyan her türlü resmi ve özel tesis ve kuruluşların korunması ve faaliyetlerinin devamını sağlayacak iyileştirmenin yapılması, savunma gayretlerinin halk tarafından en yüksek seviyede desteklenmesi ve halkın moralini yüksek tutmak için alınacak her türlü silahsız koruyucu ve kurtarıcı tedbir ve faaliyetler.

Soğutma: Bir yanma reaksiyonunun oksidasyon hız derecesinin indirilmesidir.

Söndürme: Yangını durdurma ve duraklatma işlemine denir.

Söndürme Maddesi: Söndürme işlemi yerine getirirken kullanılan maddelerdir.

Sprinkler: Yangınları söndürmek ve gelişen yangınları itfaiye gelinceye kadar sınırlamak amacıyla kurulan ve su püskürtmesi yapan otomatik sistemlerdir.

Standart: Ölçme, adlandırma ve yabancı adları çeşitli dillere çevirmeye, makinelerin, deney idarecilerinin, aletlerin, işlemlerin, yüzeylerin, malzemelerin ve parçaların taşıması gereken özelliklerin ve bu özelliklerin arz edilme biçiminin tespit edilmesi (ISO).

Statik Elektrik: Katının katıya, sıvının katıya veya iki sıvının birbirine sürtünmesi sonucu oluşan, genel olarak bir işe yaramayan ve zaman zaman arklar şeklinde boşalan elektrik enerjisi aynı zamanda önemli bir yangın çıkış sebebidir.

Strateji: Hizmetleri, halkın ihtiyaçlarını en uygun şekilde karşılayacak tarzda yürütmek amacıyla, kurum içi ve kurum dışı faktörlerin entegre bir yaklaşımla analiz edilmesi sonucunda geliştirilen çözüm.

Stratejik Amaç: Kurumun / birimin belirli bir zaman diliminde elde etmeyi hedeflediği sonuçlardır.

Stratejik Hedef: Stratejik amaçların gerçekleştirilmesi için ortaya konulan net ve ölçülebilir alt amaçlardır.

Stratejik Plan: Kuruluşun bulunduğu nokta ile ulaşmayı arzu ettiği durum arasındaki yol.

Sulu Boru Sistemi: Normalde sürekli olarak su ile dolu durumda tutulan düşey borudur.

Sunum (Prezantasyon): Yapılan bir işi, durumu, konuyu, olayı vb. diğer insanlara aktarabilmek için kullanılan etkin ve en hızlı iletişim metodudur.

Su Sisi: Suya yüksek basınç kazandırılmak suretiyle, boşaltma nozullarının ince deliklerinden yararlanılarak pulverize edilmesi ve çok küçük damlacıklar halinde ortama boşaltılmasıyla elde edilir.

Süblimleşme: Bazı katı maddeler ısıtılınca sıvı hale geçmeden doğrudan gaz haline geçmesi.

Sürgülü Merdiven: Alüminyum malzemeden yapılmış kapalı durumda 5.5 m açıldığında ise 10.5 m ye kadar uzayabilen seyyar merdiven.

Şaft: Şanzımanı diferansiyele bağlayan mafsal (dönel parça).

Şaplak: Metal çubuklardan veya sert plastikten yapılan uzun saplı malzemedir.

Şerare: Bkz. Kıvılcım.

Şimşek: Bir bulutun tabanı ile yer arasında, iki bulut arasında veya bir bulut içinde elektrik boşalırken oluşan kırık çizgi biçimindeki geçici ışığa denir.

Şnorkel: (1) başı su altında tutarak yüzmeyi sağlayan soluk alma borusu

(2) İtfaiyede kullanılan 12 m - 54 m ye kadar açılabilen her çeşit merdiven aracındaki bilgisayar donanımlı kontrol sistemine sahip, bomlu kurtarma ve söndürme aracı.

Şok: Dolaşımdaki kan miktarının azalması ya da basıncının düşmesi sonucu hücrelere yeterli oksijen taşınamaması nedeniyle ortaya çıkar.

Şoför: İtfaiye aracından ve malzemelerden sorumludur. Aracın olay yerine ulaşmasında, olay yerine tabyalanmasında birinci derecede sorumlu olan personeldir birinci, derecede sorumlu olan personeldir.

Şönt Baca (Ortak Baca): Zemin kattan baca mahyasına kadar çıkan bir ana baca ve kat yüksekliği ile sınırlı ana bacaya paralel alt ucu cihaz bacasına bağlanan, üst ucu bir kat yukarıda ana bacaya bağlanan baca sistemidir.

t-u-ü

T-u-ü

Tabya: İtfaiye olaylarına müdahalede stratejik ya da taktik açıdan önemli görülen bir yere itfaiye araçlarının konuşlanması.

Tahkimat: Maden ocaklarında, Bina çökmelerinde yapılacak kurtarma faaliyetlerinde açılan galeri tavanına etki eden düşey yükleri karşılamak için kullanılan ahşap, çelik, ya da beton destek, direk ve benzeri ekipmanlar.

Tahkik: Doğru olup olmadığını araştırmak, incelemek, iç yüzünü ele almaktır.

Tahlisiye: Bkz. Kurtarma.

Tahliye (Boşaltmak): İtfaiye olaylarında özellikle yangınlarda mahsur kalanları güvenli bölgeye çıkarmak, su baskınlarına maruz kalmış yerlerdeki suyu dışarıya boşaltmak.

Takım: İhtiyaçlara ve koşullara göre sayısı değişmekle beraber temel olarak büyük olaylara sevk edilen 4-7 araç ile 15-25 itfaiye personeline oluşan ekibin adı.

Taktik: Belirli bir stratejiye bağlı olarak gerçekleştirilen, alternatif nitelikler taşıyan tavır ve davranışlar bütünü.

Tedbirsizlik: Yangınlara neden olan sebeplerin (elektrik tesisatlarının periyodik bakımı, bacaların uygunluğu ve temizliği vs.) ortadan kaldırılmaması.

Tehlike: İnsanların yaralanması, hastalanması, malın veya malzemenin zarar görmesi, işyeri ortamının zarar görmesi veya bunların birlikte gerçekleşmesine sebep olan kaynak veya durumdur.

Tehlikeli Madde: Doğaları, özellikleri, durumları itibari ile taşıma işlemi ile bağlantılı olarak; genel güvenliği ve düzeni, toplumu, hayat kaynaklarını, hayvanları ve bitkileri tehlikeye düşürebilecek madde.

Telsiz: Nakil vasıtası olarak tel yerine uzay ortamını kullanarak ses, söz, yazı ve resim şeklindeki haberlerin birbirinden uzak noktalar arasında karşılıklı olarak alınıp verilmesini sağlayan iletişim aracıdır.

Teleskopik: Birbiri içine girebilen, boyu uzayıp kısalabilen malzeme.

Teneffüs Cihazı: Yüze takılan bir maske ile oynak bir hortum vasıtasıyla basınçlı hava ihtiva eden tüple bağlantılı ve sırtlık sayesinde taşınabilen cihaz.

Termal Kamera: Görüntüleme yöntemi olarak gözle görülmeyen IR (Infrared) enerjiyi (ısıyı) esas alan ve görüntünün genel yapısını IR enerjiye göre oluşmuş renkler ve şekillerin belirlendiği görüntüleme sistemidir.

Termometre: Sıcaklığı ölçmek için kullanılan alet.

Tetkik: (1) Bir sistemin standartlara uygun işleyip işlemediğini kontrol etmek amacıyla gerçekleştirilen faaliyet

(2) İnceleme ve araştırma.

Tirenti: Bir palanga sisteminde, yükü kaldırmak veya indirmek için, kuvvetin uygulandığı kısımdır.

Tiz Anahtarı: Su kaynaklarından biri olan Yerüstü musluğunun (hidrant) yakında yeraltında bulunan vanasının açılıp kapanmasında kullanılan üçgen veya kare ağızlı uzun saplı demir anahtar

Toksik Maddeler: Yutulması ya da solunması sonucu insan vücudunda düşük oranlarda bulunması ile ya da deriyle temas etmesi durumunda öldürücü etkiye sahip akut etkiler gösterebilecek maddeler (CO, CO₂, H₂S, SO₂, NO₂, N)

Topraklama: Gerilim altında olmayan bütün tesisat kısımlarının, uygun iletkenlerle toprak kitlesi içerisine yerleştirilmiş bir iletken cisme (elektrot) bağlanmasıdır.

Toz: Kömür, hububat, ağaçlar, mineraller, metaller, cevherler ve maden ocaklarından çıkarılan taşlar gibi organik veya inorganik maddelerin doldurulma ve boşaltılmaları taşınmaları delinmeleri taşa tutulmaları çarpılmaları püskürtülmeleri öğütülmeleri patlamaları ve dağıtılmaları ile meydana gelen ve kendinden oldukları maddelerle aynı bileşimde olan veya olmayan ve hava içerisinde dağılma veya yayılma özelliği gösteren 0,5-150 mikro büyüklükte olan katı parçalar.

Trafik: Yayaların, hayvanların ve araçların karayolu üzerindeki hal ve hareketleridir.

Trafik Kazası: Karayolu üzerinde hareket halinde olan bir veya birden fazla aracın karıştığı ölüm, yaralanma ve zararlı sonuçlanmış olaydır.

Transportasyon: Yaralıları uygun pozisyonda taşımak.

Travma: Canlı üzerinde beden ve ruh açısından önemli ve etkili yaralanma belirtileri bırakan yaşantı, bir doku ya da organın yapısını ya da biçimini bozan ve dıştan mekanik bir etki sonucu oluşan yerel yara .

Triaj: Yaralılara öncelik sırasına göre ilkyardım uygulamak.

Trifor: Alüminyum çerçeve içerisinde Teleskopik kaldırma ve çekme cihazıdır. (3200 kg çekme kaldırma kapasitesine sahiptir).

Tripod: Özellikle kuyularda yapılan kurtarma operasyonlarında kullanılan iniş takımının bağlandığı üç ayak olarak bilinen ekipmandır.

Tsunami: Okyanus ya da denizlerin tabanında oluşan deprem, volkan patlaması ve bunlara bağlı taban çökmesi, zemin kaymaları gibi tektonik olaylar sonucu denize geçen enerji nedeniyle oluşan periyotlu deniz dalgası.

Tulumba: Suyu alçak yerlerden çekmeye veya yüksek yerlere çıkarmaya yarayan, İtfaiyecinin ilk dönemlerinde yangına müdahalede kullanılmış önemli bir alet.

Tulumbacı: Tulumba kullanarak yangın söndürme işlerinde çalışanlar.

Tutuşma Sıcaklığı: Yanıcı madde ile oksijenin reaksiyona girdiği en düşük sıcaklıktır.

Tutanak: (1)Değişik amaçlarla düzenlenen toplantılarda yapılan konuşmaların olduğu gibi yazıya geçirilmesi ve bu yazılanların yetkililerce imzalanmasıyla resmîyet kazanan yazılar

(2) Bir olayın veya bir durumun nasıl olduğunu ifade eden ve ilgili (veya yetkili) kimseler tarafından imzalanan belgeler.

Tekmil: Üst amirlerle herhangi bir diyaloga girebilmeniz için söyleyeceğiniz ilk cümledir, bir tanıtımdır (o anda görevde olan araç ve personel durumunun ortaya konulmasıdır).

Tüketim Malzemeleri: Belirli bir hizmetin üretilmesinde kullanılan, kullanımı sonucunda tükenen veya bir süre kullanıldıktan sonra ilk özelliklerini kısmen veya tamamen kaybederek bir daha kullanılamayacak duruma gelen malzemeler.

Tüzük: Bir kurum ya da kuruluşun amaçlarını, görevlerini ve izleyeceği yol ve yöntemleri belirttikleri maddeler bütünü.

Uçak Kazası: Uçağın çalışması esnasında ölüm, yaralanma ya da uçağın hasar görmesi ile sonuçlanan kazadır.

Üst Patlama Sınırı (ÜPS): Gaz, toz veya sisin hava ile karışmış durumda patladığı en yüksek hacimsel yüzde miktarı (Bunun üzerindeki yüzdelerde karışım patlamaz).

V

V

Valf: Akışkan içeren tesisatlarda koşula bağlı olarak açılıp kapanan bir çıkış öğesidir. Genellikle akışkan basıncının önem arz ettiği sistemlerde basıncın yükselmesi halinde sistemden dışarıya akışkan tahliye ederek basıncı düşüren ya da acil bir durumda akışkan iletişimini kesen emniyet araçlarıdır.

Vantilasyon: Bkz. Havalandırma.

Vantilatör: Aldığı hareket ile dönen çarkın havayı bir hacimden alıp diğer bir hacme aktaran, havaya yön verme prensibi ile çalışan makineler.

Varil: (1) Çoğunlukla sıvı maddeleri koymak için kullanılan, metalden yapılmış, silindir biçiminde, üstü kapalı kap

(2) Bir varilin içine aldığı madde miktarı, petrol ölçü birimi (158,8 lt).

Varyos: Bkz. Balyoz.

Verimlilik: Üretim sürecine sokulan çeşitli faktörlerle (girdiler) bu sürecin sonunda elde edilen ürünler (çıktılar) arasındaki ilişki, savurganlıktan uzak, kaynakları en iyi biçimde değerlendirerek üretmek.

Veta: Palangayı oluşturan halat donanımının iki makara arasında kalan kısmına verilen isimdir.

Viskozite: Bir akışkanın, iç sürtünmelerinden dolayı, harekete karşı direnç göstermesini sağlayan özelliği ve bu özelliğin kabul edilmiş bir metoda göre tayin edilen nümerik değeri.

Vizyon: Uzun bir gelecekte ulaşmak istediğimiz durum, kendiliğinden gerçekleşmeyecek ancak gerekli çabaları harcarsak başarabileceğimiz bir ideal.

Volt: Elektrikte kullanılan potansiyel farkı (gerilim) birimi.

Vukuat: İtfaiye istasyonlarında karargah dahilinde olan her şey.

y-z

y-z

Yakıt: Gaz, sıvı, ya da katı halde bulunan ve yakılarak enerjiye dönüştürülebilen maddelerin tümüdür.

Yanık: Yüksek ısı, aşırı soğuk ve kimyasal etkiler sonucu deri bütünlüğünün bozulmasıdır.

Yangın: Kontrol dışında meydana gelen yanma olayına denir.

Yangın (A Sınıfı): Normal olarak kor şeklinde yanan genellikle organik yapıdaki katı madde yangınlarını kapsar.

Yangın (B Sınıfı): Petrol, Yağ, gazyağı, katı yağlar, cilalar, tinerler ve boyalar gibi sıvı veya sıvılaşılabilen katı madde yangınlarını kapsar.

Yangın (C Sınıfı): Lpg (Likit Petrol gazı), Doğalgaz gibi yanıcı gaz maddeler ile elektrik sistemleri, çeşitli elektrik kontağı olaylarından meydana gelen yangınlar.

Yangın (D Sınıfı): Magnezyum, Sodyum, Potasyum, Alüminyum gibi metallerin yanmasıyla ortaya çıkan yangınlar.

Yangın (F Sınıfı): Bitkisel ve hayvansal pişirme yağlarının yangınlarını kapsar.

Yangın Alarm Sistemi: Yangın algılama, alarm verme, kontrol ve haberleşme fonksiyonlarını içeren komple sistemdir.

Yangın Battaniyesi: Yangın başlangıcında alevin üzerine atılarak söndürülmesinde, yangında mahsur kalan insanların sarılarak yangın ortamından uzaklaşmasında ve ekipmanların sarılarak yangın ortamından uzaklaştırılmasında kullanılan asbest ihtiva etmeyen, yüksek ısıya dayanıklı cam elyaf kumaştan yapılmış korunma amaçlı malzemedir.

Yangın Bölgesi (Zonu): Yangın durumunda, uyarı ve söndürme önlemleri diğer bölümlerdeki sistemlerden ayrı olarak devreye giren bölümdür.

Yangın Bölmesi (Bariyeri): Bina içinde, yangının ve dumanın ilerlemesi ve yayılmasını tanımlanan süre için durduran, yatay veya düşey konumlu elemandır.

Yangın Dolabı: Yangın Güvenlik Önlemleri içerisinde yer alan ve öncelikle ilk müdahalede kullanılan sulu söndürme sisteminin bir parçasıdır.

Yangın Duvarı: İki bina arasında veya aynı bina içinde farklı yangın yüküne sahip hacimlerin birbirinden ayrılması gereken durumlarda, yangının ilerlemesini ve yayılmasını tanımlanan süre için durduran düşey elemandır.

Yangın Güvenliği: Tüm binalarda yangın çıkmasına engel olmak veya yangın çıkması halinde kayıpları minimuma indirmek için alınan önlemlerdir.

Yangın Kapısı: Bir yapıda kullanıcılar, hava ya da nesneler için dolaşım olanağı sağlayan, kapalı tutulduğunda duman, ısı, alev geçişine belirli bir süre direnecek nitelikteki kapı, kapak ya da kepenktir.

Yangına Karşı Dayanıklılık: Bir yapı bileşeni ya da elemanın yük taşıma, bütünlük ve yalıtkanlık özelliklerini belirleyen bir süre koruyarak yangına karşı dayanmasıdır.

Yangın Kompartımanı: Bir bina içerisinde, üstü ve altı da dahil olmak üzere her yanı en az 60 dakika yangına karşı dayanıklı yapı elemanlarıyla duman ve ısı geçirmez alanlara ayrılmış (hacim) bölümdür.

Yangın Merdiveni: Yangın durumunda, binadaki insanların emniyetli olarak ve süratle tahliyesi için özel olarak yapılan yangından korunmuş kaçış merdivenidir. Kaçış yolları bütününe bir parçası olup diğer kaçış yolu bölümlerinden bağımsız olarak tasarlanamazlar.

Yangın Raporu: İtfaiye olaylarına müdahaleden sonra hazırlanan, olayın ihbar edilmesinden çıkış nedenine kadar birçok bilginin yer aldığı süresiz saklanması gereken önemli bir evrak.

Yangın Yalıtımı: Yangınlar sonucunda meydana gelebilecek can ve mal kayıplarını en aza indirmek için yapılarda gerçekleştirilen uygulamalardır.

Yangın Yüğü: Bir yapı bölümünün içinde bulunan yanıcı maddelerin kütleleri ile alt ısı değerleri çarpımlarının toplamının plandaki toplam alana bölünmesi ile elde edilen büyüklüktür. (MJ/m²).

Yanma: Maddenin ısı altında Oksijen ile belirli oranlarda birleşmesi sonucu meydana gelen zincirleme kimyasal reaksiyondur.

Yanma Isısı: Bir maddenin tamamen yanmasından meydana gelen ısı miktarına denir.

Yanma Noktası: Sıvıların tutuşturulduktan sonra yanmayı devam ettirebilecek miktarda buhar çıkarmaya başladıkları minimum sıcaklıktır.

Yanyana Müdahale: Öncelikle bir ekibin su temini görevini yerine getirerek daha sonra gerek duyulduğunda diğer ekibin yanı sıra söndürme çalışmalarına katıldığı müdahale şekli.

Yaralanma: Çeşitli nedenlerle vücut dokularının bütünlüğünün bozulması veya bir kısmının kaybıdır.

Yazıcı: İtfaiyede yazı işleri ile uğraşan er.

Yeterlilik: Oluşturulmuş dökümantasyonun standardın şartlarını sağlayıp sağlamadığı ve amaca uygun olup olmadığının incelenmesidir.

Yığma bina: Bkz. Kagir bina.

Yıldırım: Gök gürültüsü ve şimşekle görülen, gökyüzü ile yer arasındaki elektrik boşalmasıdır.

Yıldız (K): Kuzeyden esen soğuk hava taşıyan rüzgâr çeşididir.

Yoğunluk: Bir maddenin birim hacimdeki kütlesi.

Yönerge: Kamu kurum ve kuruluşlarının üst düzey yöneticileri tarafından çıkarılan, mevzuat hükümlerinin uygulama şekillerini gösteren talimatlar.

Yönetmelik: Kanun ve tüzüklerin uygulanmasına açıklık getiren ve bunlara aykırı hükümler taşımayan bakanlıklar ile kamu tüzel kişilerinin çıkardığı hukuki metinler.

Yüksek Bina: Bina yüksekliği 21.50 m'den fazla veya yapı yüksekliği 30.50 m'den fazla olan binalar yüksek yapı olarak kabul edilir.

Yüksek Tehlike: Çok hızlı olarak yanma olasılığı bulunan veya patlama tehlikesi bulunan malzemelerden oluşur. (Uçak hangarları, yanıcı sıvı ve gazların üretildiği, depolandığı ve dağıtıldığı yerler).

Zarar Azaltma: Afetlerde ve acil durumlarda meydana gelmesi muhtemel zararların yok edilmesi veya azaltılmasına yönelik risk yönetimi ve önleme tedbirleridir.

Zehirlenme: Kimyasal etkileriyle sindirildiğin de, bulunduğu veya emildiğinde vücuda küçük miktarlarda zarar veren ve fonksiyonunu bozan maddelere zehir, bu olaya da zehirlenme denir.

KAYNAKÇA

1- Rıza Zengin

Kitabın Hazırlanmasında Emeği Geçenler

İtfaiye Dairesi Başkanı Salih KURUMLU
Eğitim Şube Müdürü Orhan ÖZÜLÜŞ
Akademi Amiri Zafer YÜCE
Sağlık ve Spor Amiri Ali Ekber TOSUN
Örgün Eğitim Amiri Cihan KAPLAN
Sivil Savunma Amiri Emrah CANTEKİN
Hizmetiçi Eğitim Çavuşu İsa DÜĞER
Mühendis Ahmetcan ÖZBAY
İtfaiye Eri Tülay KOÇ

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
İTFAİYE DAİRESİ BAŞKANLIĞI

EĞİTİM SETİ GERİ BİLDİRİM FORMU

Bu form, ilgili yayının geliştirilmesi ve daha yararlı hale getirilebilmesi için hazırlanmıştır.

Adınız - Soyadınız	
Çalıştığınız Birim / Grup / Müfreze Ünvanınız	
İletişim Bilgileriniz (Telefon numaranız, e-posta adresiniz)	

Yayının Adı	
Bu yayının geliştirilmesi ve daha yararlı hale getirilmesi için görüşlerinizi, değişiklik yapılması gerektiğini düşündüğünüz bölümleri ya da eklenmesi gerektiğini düşündüğünüz bölümleri ya da eklenmesi gerektiğini düşündüğünüz yeni konu başlıklarına ilişkin önerilerinizi lütfen aşağıdaki bölüme yazarak bizlere iletiniz.	

Görüş ve Önerileriniz	
Not: Lüten her görüş ve öneri için ayrı form doldurunuz. Görüş ve önerileriniz için boş bırakılan bölüm yeterli gelmediği takdirde arka sayfayı kullanınız.	
Eğitim Seti Geri Bildirim Formunu içtenlikle ve önemseyerek doldurduğunuz için teşekkür ederiz.	

İletişim	Telefon	0 (312) 507 48 00 - 4814 - 5748
	Adres	Turgut Özal Bulvarı No:9 İskitler / Ankara
	e-posta	itfaiye.egitim@ankara.bel.tr

Notlar :

